

*Universitat
Abat Oliba CEU*

Proposta musical per treballar els hàbits a Educació Infantil

TREBALL FI DE GRAU

Autora: Marta Suriñach Campos
Tutora: Marina Haro Vidal
Grau en: Educació Infantil
Any: 2021

DECLARACIÓN

El que suscribe declara que el material de este documento, que ahora presento, es fruto de mi propio trabajo. Cualquier ayuda recibida de otros ha sido citada y reconocida dentro de este documento. Hago esta declaración en el conocimiento de que un incumplimiento de las normas relativas a la presentación de trabajos puede llevar a graves consecuencias. Soy consciente de que el documento no será aceptado a menos que esta declaración haya sido entregada junto al mismo.

Firma:

A handwritten signature in black ink, appearing to read 'Marta Suriñach Campos', written in a cursive style.

Nombre y APELLIDOS (del alumno/a): Marta SURIÑACH CAMPOS

“L’aprenentatge es produeix quan fem, quan juguem, quan ens movem, quan ens emocionem i quan compartim. Tot això és el que passa quan cantem.”

DAMARIS GELABERT, 2016

Resum

Aquest Treball de Fi De Grau està centrat a conèixer els hàbits que es treballen a Educació Infantil i analitzar la importància de la música, especialment, de la cançó, a l'hora de fer nous aprenentatges. També, s'estudia la relació entre les cançons i l'adquisició dels hàbits en el segon cicle d'Educació Infantil (infants d'entre tres i sis anys). L'objectiu d'aquest projecte és realitzar un disc de sis cançons on cada una representi un hàbit per facilitar l'adquisició d'aquest. Es vol comprovar que a través de la cançó els nens i nenes poden recordar millor, socialitzar-se i adquirir nous coneixements, d'una forma lúdica i alhora formativa. Els resultats obtinguts d'aquesta proposta musical reafirmaran la hipòtesi que la cançó pot ajudar als nens i nenes en l'adquisició dels diferents hàbits que es treballen a Educació Infantil.

Paraules clau

Aprenentatge – Cançó – Educació Infantil – Educació Musical – Hàbits
--

Resumen

Este Trabajo de Fin De Grado está centrado a conocer los hábitos que se trabajan en Educación Infantil y analizar la importancia de la música, especialmente, de la canción, en la hora de hacer nuevos aprendizajes. También, se estudia la relación entre las canciones y la adquisición de los hábitos en el segundo ciclo de Educación Infantil (niños de entre tres y seis años). El objetivo de este proyecto es realizar un disco de seis canciones donde cada una represente un hábito para facilitar la adquisición de este. Se quiere comprobar que a través de la canción los niños y niñas pueden recordar mejor, socializarse y adquirir nuevos conocimientos, de una forma lúdica y a la vez formativa. Los resultados obtenidos de esta propuesta musical reafirmarán la hipótesis que la canción puede ayudar a los niños y niñas a adquirir los diferentes hábitos que se trabajan en Educación Infantil.

Palabras claves

Aprendizaje – Canción – Educación Infantil – Educación Musical – Hábitos
--

Abstract

This Final Degree Project is centered around getting to know the habits that are studied in Pre-school Education and to analyze the importance of music, especially song, when making new headway. The relation between song and the acquisition of habits in this second cycle of pre-school is also studied (children in between three and six years old). The objective of this project is to create a six-song CD where each one of them represents a habit that can facilitate its own acquisition. We want to prove that, through song, children can remember better, socialize, and acquire new knowledge in a ludic and formative way at the same time. The results collected from this musical challenge will reaffirm the idea that through songs boys and girls can acquire the different habits that are studied in Pre-school Education.

Keywords

<i>Habits – Learning – Musical Education – Pre-school Education – Song</i>
--

Índex

Introducció	9
1. Marc teòric	11
1.1. Rutines i hàbits a Educació Infantil.....	11
1.1.1 Hàbits a Educació Infantil	12
1.1.2 Hàbits que es treballen a Educació Infantil	15
1.1.3 Programació i avaluació	21
1.2. Educació Musical a Educació Infantil	25
1.2.1 Importància i beneficis de la música.....	26
1.2.2 Currículum d'Educació Infantil segon cicle.....	27
1.2.3 La música entre els 0 – 6 anys.....	30
1.3. La cançó	33
1.3.1 Les característiques de la cançó	35
1.3.2 Com s'ensenya una cançó	36
2. Proposta musical	40
2.1. Les cançons dels hàbits	41
2.2.1 Hàbit del descans: Tanca els ulls	41
2.2.2 Hàbit de socialització: Si us plau	43
2.2.3 Hàbit d'ordre i treball: Recollim.....	45
2.2.4 Hàbit d'higiene: Rentem les mans.....	46
2.2.5 Hàbit del vestit: Em vesteixo	48
2.2.6 Hàbit d'alimentació: Mengem bé	50
2.2. Posada en pràctica al Col·legi Sil.....	53
Conclusions	54
Bibliografia	56
Annex I.....	58
Annex II.....	59
Annex III.....	60
Annex IV	61
Annex V	62
Annex VI	63
Annex VII	64

Introducció

La música forma part del nostre dia a dia. Ja sigui anant cap a la feina, estudiant per un examen o bé a l'hora de dutxar-se, la música sempre ens acompanya. Als adults i també de manera molt especial als nens i nenes. La música és un element essencial pel bon desenvolupament de l'ésser humà.

En veure que la música té tant de pes en les nostres vides d'ençà que som petits vaig interessar-me per saber quines cançons canten els infants d'Educació Infantil a l'escola. Mentre hi ha moltes cançons populars i cançons que treballen aspectes acadèmics, no vaig trobar massa repertori sobre cançons d'hàbits en català. Hi ha autors com Jordi Toniatti i Damaris Gelabert que han compost cançons relacionades amb els hàbits però sense basar-se exclusivament en aquests. És a dir, han fet cançons sobre els hàbits, però no les han agrupat amb un disc tractant només l'adquisició dels hàbits a Educació Infantil. És aquí, quan vaig veure l'oportunitat de poder crear el meu propi CD de música, format per sis cançons, una per cada hàbit.

Els hàbits a Educació Infantil són de vital importància. Els infants quan van a l'escola no només aprenen a sumar, sinó que es formen de manera integral com a persona. En aquestes edats, a més d'aprendre continguts acadèmics necessiten adquirir els hàbits per poder ser autònoms el dia de demà.

Una vegada definit el tema, és a dir, l'adquisició dels hàbits a través de les cançons, s'han plantejat els objectius del treball. Els objectius que es volen assolir són els següents:

- Analitzar els diferents hàbits que es treballen a Educació Infantil.
- Aprofundir en l'ús de la cançó com a eina d'aprenentatge a Educació Infantil.
- Elaborar un disc musical compost de sis cançons, cadascuna relacionada amb un hàbit, per tal de presentar un nou complement en l'aprenentatge dels hàbits a Educació Infantil.
- Crear una proposta de treball per a cada cançó.

El treball està dividit en dues parts: en la primera fem una introducció als hàbits, quins són i com es treballen a Educació Infantil, la importància de la música i els seus beneficis, concretament la cançó. En la segona part fem una proposta pràctica, explicant els objectius de cada una de les cançons juntament amb la seva proposta didàctica.

La música, un element tan present en aquesta etapa, és una bona manera d'apropar als nens i nenes els hàbits que al final constitueixen una gran part del seu dia a l'escola, ja sigui anant a dormir, demanant si us plau, rentant-se les mans, recollint, menjant de tot i vestint-se sols.

1. Marc teòric

En aquest apartat es donarà a conèixer la diferència entre rutina i hàbit. Veurem els hàbits que es treballen a Educació Infantil, la seva programació i la seva avaluació segons diferents autors/es. També, s'exposaran els beneficis i la importància que té l'educació musical i en concret la cançó a Educació Infantil. Es parteix d'aquests conceptes per poder tenir un coneixement dels conceptes principals i poder assolir l'objectiu principal d'aquest projecte de final de grau: l'elaboració de sis peces musicals per tal de poder assolir els diferents hàbits d'Educació Infantil.

1.1. Rutines i hàbits a Educació Infantil

Les paraules rutina i hàbit són termes que de vegades porten a confusió. Hi ha la creença que volen dir el mateix, però no es poden confondre. García (2018) explica com les rutines i els hàbits es necessiten mútuament, ja que el fet que existeixin unes rutines afavoreixen l'adquisició dels hàbits.

Segons el diccionari Wordreference (s.d.), rutina és la "manera habitual i repetida de fer una cosa" (definició 1). "Les rutines s'entenen com aquelles activitats que realitzem diàriament de forma regular, periòdica i sistemàtica amb un caràcter ineludible" (Federación de Enseñanza de CC.OO. de Andalucía, 2012, p. 1)¹.

Les rutines tenen com a objectiu fer que el nen/a assoleixi autonomia i equilibri personal. És important que aquestes segueixin sempre un mateix ordre, una mateixa seqüència (Doblas i Montes, 2009). Palomar et al. (2014) defineix rutina com a l'activitat que fa una persona diàriament, de manera regular, que s'adquireix després d'un procés repetitiu. Aquests autors coincideixen en el fet que les rutines creen una seguretat a l'infant, ja que en produir-se cada dia de manera estable generen una predicció de què passarà i això permet als nens i nenes orientar-se i avançar-se als possibles escenaris. Aquests són els motius pel qual les rutines són de gran importància a Educació Infantil.

García (2018) afegix que una rutina és un costum personal i que no pot ser modificat ni deixat de fer. En aquest cas, Doblas i Montes (2009) posen com a exemples diferents activitats que es duen a terme cada dia a Educació Infantil que formen part d'aquestes rutines. Per exemple, les activitats d'entrada com l'acollida, el retrobament per compartir els aprenentatges, les experiències del dia i

¹ El text original està en castellà i s'ha fet una traducció exacte al català en aquest treball.

l'acomiadament. Un altre exemple, seria el fet de deixar cada dia les sabates al mateix lloc (García, 2018).

1.1.1 Hàbits a Educació Infantil

Una vegada explicades les rutines a Educació Infantil és necessari fer la diferenciació amb els hàbits. Però, abans d'explicar què són els hàbits, és important saber que perquè es pugui assolir un hàbit, s'ha de tenir present que l'infant prèviament hagi après a realitzar diferents moviments, destreses, enteses com a habilitats (Palomar et al., 2014).

Pel que fa a la paraula habilitat, segons el diccionari Wordreference (s.d.) és la "capacitat per fer bé, amb facilitat i rapidesa, una cosa que és més difícil per als altres" (definició 1). Per altra banda Palomar et al. (2014) defineix habilitat com a "Destresa d'execució. Es refereix a les capacitats o possibilitats físiques, motrius i cognitives per dur a terme una acció determinada amb tant èxit com sigui possible, i d'acord amb les normes i els valors culturals" (p. 103)². Palomar et al. (2014) fa una classificació sobre les habilitats, agrupant-les en dos blocs diferents: les habilitats d'execució, fent referència a les habilitats motrius, i les habilitats de planificació, fent referència a les habilitats de tipus més cognitiu, donant importància a la capacitat de comprensió, reconeixement i planificació d'accions. Aquestes dues agrupacions seran necessàries per a la posterior adquisició dels hàbits.

Pel que fa a la paraula hàbit, segons el diccionari Wordreference (s.d.) és la "manera particular de comportar-se habitualment i de fer les coses més freqüents" (definició 1). "Els hàbits són les maneres d'actuar que aprenem i/o adquirim amb la intenció de satisfer les nostres rutines i que, a través d'elles, ens sentim més segurs en la manera de fer front a les diferents situacions" (Federación de Enseñanza de CC.OO. de Andalucía, 2012, p. 1)³. García (2018) considera que els hàbits són uns mecanismes automatitzats que es poden dur a terme en diferents moments i posa com a exemple saber-se cordar les sabates.

Palomar et al. (2014) i García (2018) coincideixen en el fet que al dur a terme una rutina, facilitarà l'adquisició d'un hàbit. Els hàbits, a diferència de les rutines, són constants, ja que per exemple quan una nena es renta la cara cada matí executa aquesta conducta diàriament i de forma constant. També, a diferència de les rutines, els hàbits són flexibles, perquè segons les circumstàncies o l'entorn poden canviar. Per exemple, la mateixa nena es rentarà igual la cara cada matí, estigui a casa seva

² El text original està en castellà i s'ha fet una traducció exacte al català en aquest treball.

³ El text original està en castellà i s'ha fet una traducció exacte al català en aquest treball.

o a casa d'una amiga. Un hàbit s'ha adquirit quan l'infant el pot realitzar de manera autònoma, sense l'ajuda ni la supervisió d'un adult (Palomar et al., 2014). És important tenir present que no perquè l'infant tingui certes habilitats ja sabrà dur a terme els diferents hàbits, ja que per dur a terme un hàbit necessitarà saber-ho fer sol, sense esforç, cada cop que la situació ho demani.

Hi ha altres autors que han estudiat el concepte d'hàbit. Entre ells podem destacar González et al. (2010) que defineix hàbit com a "disposicions estables de conducta adquirides per repetició" (p. 55). També afegeix que:

És important que l'infant vagi aconseguint autonomia en el desenvolupament de les activitats quotidianes gràcies al procés d'adquisició d'hàbits. Els hàbits tenen la finalitat de crear una conducta estable, regular, dinàmica i capaç d'adaptar-se a situacions no només iguals i habituals, sinó també noves i canviants. (p. 55)

Finalment, Fernández et al. (s.d.) defineix hàbit com un "conjunt de costums, de pràctiques que es formen, en general, quan una persona fa alguna cosa de la mateixa manera i en el mateix lloc una vegada i una altra fins que el realitza automàticament sense esforç o planificació" (p. 1)⁴. Afegeix que és en els primers anys de vida quan s'han de començar a ensenyar per així poder-los aprofitar en un futur.

L'adquisició d'hàbits en una edat primerenca és essencial en el bon desenvolupament dels nens i nenes. És per això, que autors com García (2018) i Gutiérrez (2014) esmenten quatre fases imprescindibles per tal d'una bona adquisició.

- a) Fase de preparació: Fase en la qual s'analitzen i es valoren els aspectes que possibiliten l'aprenentatge de l'hàbit. Es tenen en compte les habilitats, l'entorn, els recursos. El més important és analitzar les habilitats. S'aprofita aquesta fase per motivar l'infant cap a l'objectiu de l'hàbit indicat.
- b) Fase d'aprenentatge: Es considera una fase que consisteix, un cop estudiats els aspectes que possibiliten l'aprenentatge, a motivar i ajudar en l'execució de l'hàbit a l'infant. Es treballa a partir de moments curts, rutinaris i repetitius. En primer lloc s'ensenyarà com un joc on l'infant haurà d'imitar i l'adult tindrà un paper de guia i acompanyant del nen/a. Serà el seu suport ajudant-lo en l'execució i si cal corregint-lo.

⁴ El text original està en castellà i s'ha fet una traducció exacte al català en aquest treball.

- c) Fase d'automatització: En aquesta fase, el paper de l'adult canvia. Ajuda menys a realitzar la conducta i el seu objectiu és motivar i valorar la conducta que l'infant a poc a poc va perfeccionant. En aquesta fase l'infant automatitza la conducta.
- d) Fase de consolidació: Aquesta fase té lloc quan una vegada s'ha consolidat l'hàbit i l'infant realitza la conducta sense pensar, de manera autònoma.

Palomar et al. (2014) també coincideix amb aquestes quatre fases a l'hora d'adquirir els hàbits. Però, a més fa una aportació sobre com s'adquireixen aquests hàbits en el 2n cicle d'Educació Infantil, ja que en aquesta etapa els nens i nenes tenen més autonomia que en el primer cicle. Així i tot, és important ensenyar aquests hàbits d'una forma ordenada perquè es consolidin. Cal tenir present que “un hàbit no pot considerar-se adquirit en un sol any ni en tota l'etapa educativa. De fet, es considera que la majoria d'hàbits no s'adquireixen plenament fins a l'adolescència” (p. 110)⁵.

Considerant tot el que s'ha exposat anteriorment he elaborat un resum amb les semblances i les diferències entre hàbit i rutina. Veure's a continuació (Taula 1).

Taula 1

Diferències entre rutines i hàbits

RUTINA	HÀBIT
Les rutines sempre segueixen un mateix ordre.	L'hàbit és una manera de fer una cosa. Són mecanismes automatitzats.
Es duen a terme de forma diària.	Es poden dur a terme en diferents moments, diferents llocs.
Es creen a base de repetició constant.	Són flexibles.
No poden ser modificades, ni deixades de fer.	S'aconsegueix quan l'infant és capaç de fer-ho sol sense la supervisió d'un adult.
Exemple: la repetició i seqüència de què faig al matí: llevar-se sempre a la mateixa hora, rentar-se la cara i esmorzar.	Exemple: la manera de rentar-se les mans.

Nota. Elaboració pròpia.

⁵ El text original està en castellà i s'ha fet una traducció exacte al català en aquest treball.

1.1.2 Hàbits que es treballen a Educació Infantil

En aquest apartat s'exposaran les diferents opinions d'alguns autors que indiquen quins són els hàbits que es treballen a Educació Infantil. Alguns autors coincideixen amb la classificació mentre d'altres fan diferents agrupacions.

A Educació Infantil es treballen diferents hàbits. Hi ha autors com Palomar et al. (2014) i González et al. (2010) que esmenten els hàbits de descans, alimentació i higiene. González et al. (2010) afegeix l'hàbit del vestit com una subdivisió de l'hàbit d'higiene. Altres autors com García (2018) i Guzmán (s.d.) afegeixen els hàbits d'ordre i socialització o convivència. Aquest últim també afegeix l'hàbit del vestit. En comparació a tots aquests autors, Pellicer (1978), a causa de la data de publicació de l'article, comparteix la majoria dels hàbits, però amb diferents terminologies com serien els hàbits d'higiene i neteja, autonomia personal i organització, comunicació i relació, i els hàbits de treball i aprenentatge.

S'ha elaborat una taula on es poden trobar els diferents hàbits que treballen cada autor. Veure's a continuació (Taula 2).

Taula 2

Diferents autors esmenten els diferents hàbits que es treballen a Educació Infantil

	Hàbit del descans	Hàbit d'alimentació	Hàbit d'higiene	Hàbit socialització	Hàbit d'ordre i treball	Hàbit del vestit
Palomar et al. (2014)	x	x	x			
González et al. (2010)	x	x	x			x
García (2018)	x	x	x	x	x	
Fernández et al. (s.d.)	x	x	x	x	x	x
Pellicer (1978)			x	x	x	

Nota. Elaboració pròpia

- Hàbit de descans:

Pel que fa a l'hàbit del descans, González et al. (2010) indica:

Quan parlem del son ens referim a la necessitat fisiològica bàsica mitjançant la qual aconseguim arribar al mínim nivell d'activitat física, amb nivells variables de consciència, canvis en els processos fisiològics corporals i disminució de la resposta als estímuls externs. És un procés diari necessari per mantenir l'equilibri mental, emocional i el benestar personal. (p. 9)

En aquest cas, García (2018) afegeix que la son i la relaxació formen part del descans. Aquest hàbit es treballa d'ençà que neixen, ja que permet recuperar forces, eliminar tensions i produeix una sensació de benestar. "El descans és el temps destinat a compensar l'esforç i a recuperar el to òptim muscular i nerviós, és a dir, l'equilibri" (González et al., 2010, p. 9).

Segons González et al. (2010) és important que per un bon rendiment i un bon desenvolupament tan afectiu, motriu, cognitiu i social, s'hagi descansat. Per adquirir bé l'hàbit del descans és important que tant la família com l'escola doni a l'infant una sèrie d'activitats relacionades amb el control dels horaris i el temps perquè d'aquesta manera es vagi acostumant a l'entorn en el qual es troba. Hi ha diferents pautes que passen amb un ritme i ordre semblant perquè d'aquesta manera l'infant pugui entendre-la i formar part amb seguretat i confiança.

Palomar et al. (2014) categoritza en 3 les fases del descans a mesura que els infants van creixent.

1. El son lliure
2. El son nocturn amb migdiades durant el dia
3. El son nocturn: amb una sola migdiada a mesura que es fan més grans.

És important que tots els infants que dormen a l'escola tinguin un lloc acollidor i relaxat per poder descansar.

Fernández et al. (s.d.) proposa activitats per treballar en relació amb l'hàbit de descans: Posar-se i treure's les sabates, ajudar a posar i a treure els matalassos per la migdiada i trobar moment de relaxació.

- Hàbit d'higiene:

Pel que fa a l'hàbit d'higiene, González et al. (2010) indica:

La higiene, en sentit ampli, inclou la higiene corporal, del vestit, de l'habitatge, de l'entorn educatiu, etc., és una activitat educativa que s'ha de plantejar des del moment de néixer i que s'ha d'aprofitar per establir i estrènyer les relacions afectives entre adult i nen. El seu principal objectiu és aconseguir el benestar del nen. (p. 9)

"La higiene és una de les necessitats bàsiques de l'infant que haurem de proporcionar-li perquè el seu desenvolupament integral es faci de manera harmònica i saludable" (González et al., 2010, p. 19).

En l'hàbit d'higiene, segons García (2018) s'inclou la neteja tan personal com la de l'entorn, sempre buscant la finalitat d'aportar un benestar a l'infant. Una bona higiene és important, ja que en part facilita la socialització i al mateix temps, ajuda a prevenir els temps i les durades. Afegeix que és en aquest hàbit on el nen i nena prenen consciència de la brutícia, l'ús del bany i sobre el control d'esfínters. Aproximadament, és al cap de dos anys quan l'infant comença a tenir-ne més control i s'espera que a l'edat de cinc anys ja puguin controlar-ho tant durant el dia com a la nit.

Palomar et al. (2014) organitza en tres fases el control dels esfínters:

1. El canvi de bolquers en el canviador.
2. El canvi dels bolquers a terra.
3. El control dels esfínters i la retirada dels bolquers.

Pellicer (1978) remarca que l'infant sigui conscient del que passa el seu voltant per actuar, és a dir, que el nen sigui capaç d'adonar-se que, per exemple, té mocs i que per tant s'ha de mocar, o bé, adonar-se que té les mans brutes i que se les ha d'anar a rentar.

González et al. (2010) comparteix amb Fernández et al. (s.d.) altres hàbits d'higiene que també comporten un control del mateix cos i un cert desenvolupament motor com per exemple: rentar-se les mans i la cara, raspallar-se les dents, mocar-se i vestir-se i desvestir-se. Pellicer (1978) afegeix altres com ensabonar-se, assecar-se, esbandir-se i mastegar el menjar.

- Hàbit del vestir:

González et al. (2010) inclou l'hàbit de vestimenta dins de l'hàbit d'higiene, en canvi, Fernández et al. (s.d.) ho considera un hàbit per si mateix. Diferents activitats que considera per treballar aquest hàbit són: cordar-se i descordar-se les sabates, abric, bata, etc., posar-se i treure's les sabates i pujar i baixar la cremallera. A continuació es mostra un recull de les edats amb les seves característiques corresponents en relació al vestit dels infants (Imatge 1).

Imatge 1

Evolució de la higiene i el vestit en els nens i nenes d'un a sis anys

Edat	Característiques
Als 12 mesos	<ul style="list-style-type: none"> a) Sap dir que se sent brut. b) Col·labora quan el vesteixen allargant els braços i les cames. c) Afavoreix el canvi del bolquer i que li rentin les mans i la cara.
Dels 12 als 18 mesos	<ul style="list-style-type: none"> a) Col·labora quan s'està rentant estirant les mans i mou les mans sota l'aixeta. b) Es treu peces de roba que li són accessibles (una màniga del jersei, s'abaixa els pantalons, es treu un jersei passant-lo pel cap...).
Dels 18 als 24 mesos	<ul style="list-style-type: none"> a) S'adona i avisa que està mullat o brut. b) Comença a utilitzar l'orinal. c) Es treu peces de roba més complicades (sabates descordades, obre i tanca cremalleres...). d) Es posa peces senzilles. e) Espera que se l'arromangui per rentar-se les mans.
Dels 24 als 30 mesos	<ul style="list-style-type: none"> a) Comença a controlar els esfínters. b) Utilitza l'orinal. c) Es renta les mans i se les eixuga amb ajuda i penja la tovallola. d) Se sap mocar amb ajuda.
Dels 30 als 36 mesos	<ul style="list-style-type: none"> a) Demana d'anar al lavabo, ja se li poden treure els bolquers de dia. b) S'apuja i s'abaixa la roba còmoda i es vesteix amb ajuda. c) Descorda i corda la roba dels altres i es calça les sabates, aprèn a cordar-les. d) Es renta les mans i se les eixuga si li anem recordant els passos a seguir.
Als 4 anys	<ul style="list-style-type: none"> a) És capaç d'anar al lavabo tot sol, encara que demana ajuda. b) Es corda i es descorda la pròpia roba. c) Es vesteix gairebé sol. d) Es renta i s'eixuga sol.
Als 5 anys	Sap tenir cura d'ell mateix, tant de la seva higiene personal, com per vestir-se i desvestir-se, però sota la supervisió de l'adult.
Als 6 anys	El nen ja es mostra independent i autònom tant en els aspectes relacionats amb la higiene com en el procés de vestir-se i desvestir-se.

Nota. Extreta del llibre *Autonomia personal i salut infantil* (p. 25), per González et al. (2010).

- Hàbit d'alimentació:

Pel que fa a González et al. (2010) indica:

L'alimentació és la manera de proporcionar al cos els nutrients que li són indispensables. És un procés voluntari mitjançant el qual es trien els aliments i la manera de consumir-los. És la manera en què es proporcionen a l'organisme els aliments que li són imprescindibles. És un dels instruments més eficaços per prevenir malalties, en especial les denominades malalties per carència, i promoure la salut (p. 9).

L'hàbit d'alimentació fa referència al fet que els nens aprenguin i sàpiguen menjar de tot, amb el temps i la quantitat necessària, a part de saber utilitzar de manera autònoma els coberts (Fernández et al., s.d.).

González et al. (2010) afegeix que "l'alimentació ha de ser: sana (aliments naturals i poc adulterats), equilibrada (proporció adequada de nutrients), suficient (quantitat adequada a l'edat, el sexe, l'activitat) i higiènica (hàbits, masticació, postura a taula, etc.)" (p. 9). Sempre que això es porti a terme, hi haurà un bon desenvolupament tant físic com intel·lectual.

L'hàbit de l'alimentació està íntimament relacionat amb l'hàbit de la higiene. A l'escola, cada cop que seiem a taula per menjar, abans ens hem rentat i eixugat les mans, i hem posat la tovallola a lloc. Quan acabem, tornem a rentar-nos-les. Mentre mengem, fem indicacions per mantenir la taula tan neta com creiem convenient, sense entrar en conflicte amb les seves provatures per fer anar bé els coberts i agafar les habilitats implicades en el fet de menjar sol. (p. 16-17)

Segons García (2018), menjant l'infant estableix relacions personals i al mateix temps crea relacions amb l'entorn. És en aquest hàbit on s'estableixen les bases d'un estil de vida saludable i la participació de la família té un paper fonamental. També, García (2018) remarca que és de vital importància el ser conscient que s'està menjant sense tenir distraccions com seria tenir la televisió oberta. És un moment on l'infant ha d'estar concentrat amb l'activitat que està duent a terme i concretament, s'ha de fixar en el que està menjant. També, en aquesta etapa és on es desenvolupen les primeres sensacions dels sentits com pot ser el gust, l'olfacte i el tacte.

Palomar et al. (2014) esmenta cinc fases de l'alimentació.

1. Donar el biberó a la falda.
2. El menjar a la falda.

3. El menjar en una taula de manera individual.
4. El menjar en una taula per parelles.
5. El menjar en grup.

Fernández et al. (s.d.) proposa diferents activitats per treballar en relació amb l'hàbit d'alimentació: fer servir els coberts, utilitzar el tovalló o el pitet o servir-se l'aigua. També, esmenta diferents normes de convivència associades amb els àpats com per exemple: no jugar amb el menjar, menjar només del teu plat, mastegar amb la boca tancada, no aixecar-se de la taula mentre s'està menjant, entre d'altres.

- Hàbit d'ordre i treball:

L'hàbit d'ordre i treball és clau tenir-lo present a dins de l'aula a Educació Infantil. Segons García (2018), l'hàbit de l'ordre implica: l'ordre amb les coses personals, amb l'ambient, l'espai i el temps. Fernández et al. (s.d.) afegeix que en el moment en què és esmentat l'hàbit de l'ordre no està només pensat per als infants. L'hàbit d'ordre, en part, és important tenir-lo clar als mateixos adults, ja que gràcies al seu ordre posaran més assequible als infants trobar allò que busquen i els facilitarà la seva disciplina interna.

Per García (2018) els avantatges de l'adquisició d'aquest hàbit són: tenir seguretat, anticipar-se a les diferents coses que poden passar, i ajuda a tenir una millora en l'autonomia, tenint present la localització de les coses i tenint un ordre mental.

Fernández et al. (s.d.) proposa algunes pautes per treballar en relació amb l'hàbit de l'ordre com per exemple: establir un horari clar i ordenat amb unes normes i límits que ajudin a ordenar el comportament de l'alumnat o bé establir un ordre a l'aula on hi hagi un racó per cada cosa a l'abast dels infants.

Pel que fa a l'hàbit del treball, des de ben d'hora ja s'ha d'ensenyar. Un infant que va a preescolar ja se li ha de fomentar aquest hàbit, ja que així un cop arribi a la primària no tindrà dificultats (Pellicer, 1978). Afegeix també, que alguns problemes a l'hora de fer feina a etapes posteriors pot ser degut a una mala adquisició d'aquest hàbit.

- Hàbit de socialització:

L'hàbit de socialització o convivència es té des que es neix, ja que els infants es relacionen i es comuniquen d'ençà que són molt petits (Fernández et al., s.d.).

Pellicer (1978) dona importància al joc, com a element de socialització dels infants. A través del joc, els nens i les nenes desenvoluparan i imitaran pautes de convivència que hi ha en la realitat, com també diferents sentiments i altres aspectes importants pel seu bon creixement personal.

Segons García (2018) el procés de socialització és “una interacció entre el nen i el seu entorn”⁶. Exemples d’aquest hàbit de socialització serien, parlar per torns demanar les coses, escoltar, intercanviar i compartir, entre d’altres. Fernández et al. (s.d.) comparteix i afegeix diferents accions que tindrien relació amb l’hàbit de convivència com saludar i acomiadar-se, demanar si us plau i donar les gràcies, saber esperar al torn, no cridar, demanar permís, tenir empatia, compartir, entre d’altres.

“És evident que la independència personal és un dels objectius que sobresurt en qualsevol programa pedagògic” (Pellicer, 1978, p. 23). Això, s’obté treballant l’autonomia personal i l’organització. És per això que és de vital importància que els infants adoptin una actitud positiva davant del treball que formi part de la seva educació, ja sigui participant en la neteja de la classe, respectant els diferents horaris, ordenant els llapis de colors, menjant sols, posant-se sols les sabates com compartint amb els seus companys i companyes.

1.1.3 Programació i avaluació

Un hàbit no és una tasca simple i no s’adquireix en un període curt de temps. Com s’ha indicat prèviament, és un procés que necessita un temps i s’ha d’anar supervisant i pensant estratègies per tal d’anar-lo integrant en la rutina. Un hàbit pot durar molts anys, fins i tot, tota la vida. És per això, que s’ha de tenir present el com i quan ensenyar-lo. Per tal de fer una bona adquisició d’un hàbit, cal una bona programació.

Aquesta estratègia ha estat estudiada per diferents autors que han fet les seves propostes. Entre les més destacades, cal citar la de Palomar et al. (2014) que proposa quatre fases que s’han de seguir per poder fer una bona programació de l’adquisició d’un hàbit.

En primer lloc, coincidint amb García (2018) s’ha de tenir present els objectius que es volen assolir i capacitats de l’infant, en quin moment maduratiu o personal es troba, quina situació sociofamiliar té, les necessitats, les condicions en les quals es troba i els objectius que es volen assimilar.

⁶ El text original està en castellà i s’ha fet una traducció exacte al català en aquest treball.

En segon lloc, pel que fa a la metodologia s'ha de tenir en compte, l'espai, els materials, el temps i l'agrupació a l'hora d'acomplir l'activitat. L'espai es recomana que sigui agradable pels infants però alhora pràctic pels adults. Els materials han d'adequar-se a les activitats que s'estiguin fent, ja que és diferent donar un biberó a un nen de sis mesos a ensenyar a cordar una bata a una nena de quatre anys. En tot moment, s'ha de respectar el ritme de l'infant, però mai s'ha de perdre de vista el temps, com per exemple establir un horari. Finalment, caldrà preparar-se depenent si l'activitat es realitzarà de manera individual o col·lectiva. García (2018) afegeix, que en l'adquisició d'un hàbit, s'ha de treballar sempre a partir de situacions quotidianes, ja que d'aquesta manera s'afavoreix la constància de l'activitat. És de vital importància deixar a l'infant que sigui autònom, tot allò que pot fer per ell mateix que ho faci ell sense l'ajuda d'un adult.

En tercer lloc, l'avaluació dels hàbits. S'ha de fer un seguiment tant de l'evolució de cada infant com dels mètodes implementats pels docents. En termes d'avaluació de la feina educativa, s'ha de tenir present si totes les activitats, els materials, els espais, entre d'altres que s'havien pensat han estat adequats. També, caldrà anotar si hi ha hagut alguna incidència o dificultat per tal de poder millorar. En el cas de l'avaluació dels infants es farà un seguiment que permetrà determinar l'evolució de l'infant segons l'edat i les seves possibilitats. D'aquesta manera, l'equip de docents podrà adaptar-se de manera personalitzada per tal d'assolir els objectius establerts. Serà mitjançant l'observació que es completarà un registre de seguiment (Palomar et al., 2014).

Hi ha diferents formats de registres. Aquí es mostren diferents exemples. Veure's a continuació l'escala d'estimació (Taula 3), la llista de control (Taula 4), l'escala d'ordenació (Taula 5) i el diari de classe (Taula 6).

Taula 3

1. Escala d'estimació: exemple

	Mai	Molt rarament	Algunes vegades	Gairebé sempre	Sempre
Mostra inquietud quan té ganes d'orinar.					
Demana permís per orinar.					
Va sol al lavabo.					

Nota. Extreta de *Autonomía personal y salud infantil* (p. 113), per Palomar et al. (2014) i traduïda al català.

Taula 4

2. Llista de control: exemple

	Sí	No
Penja la jaqueta sense que li ordenin.		
Es posa la bata sol.		
Es corda els botons sense demanar ajuda.		

Nota. Extreta de *Autonomía personal y salud infantil* (p. 113), per Palomar et al. (2014) i traduïda al català.

Taula 5

3. Escala d'ordenació: exemple

Control dels esfínters						
Nen/a	Porta bolquers	Ha iniciat el procés	el	Fase avançada	Controla la micció	la

Nota. Extreta de *Autonomía personal y salud infantil* (p. 113), per Palomar et al. (2014) i traduïda al català.

Taula 6

4. Diari de classe: exemple

Alumne/a: Marta Aguilar		
Lloc: Menjador	Data: 14 d'abril	Hora: 12.30
Hàbit observat: l'alimentació		
Es mostra activa i gaudeix del moment dels menjars. Menja sola quasi tots els plats, encara que a vegades es taca. Té tendència a menjar amb els dits i refusa l'ús dels coberts. Es mostra receptiva respecte a la introducció de nous aliments.		

Nota. Extreta de *Autonomía personal y salud infantil* (p. 113), per Palomar et al. (2014) i traduïda al català.

González et al. (2010) coincideix que l'avaluació es farà en tot moment a través de l'observació continuada de les activitats del dia a dia dels alumnes. Per concretar, aconsella fer una avaluació inicial, una avaluació formativa i una avaluació final o sumatòria. Veure's a continuació (Imatge 2).

Imatge 2

Tipus d'avaluació

Avaluació inicial	Avaluació formativa	Avaluació sumatòria
Els esquemes de coneixement pertinents per al nou material o situació d'aprenentatge.	Els progressos, dificultats, bloquejos, etc. que jalonon el procés d'aprenentatge.	Els tipus i graus d'aprenentatge que estipulen els objectius (terminals, de nivell o didàctics) respecte als continguts seleccionats.
Al començament d'una fase d'aprenentatge nova.	Durant el procés d'aprenentatge.	Al final d'una fase d'aprenentatge.
Consulta i interpretació de la història escolar de l'alumne. Registre i interpretació de les respostes i els comportaments dels alumnes davant de preguntes i situacions relatives al nou material d'aprenentatge.	Observació sistemàtica i pautaada del procés d'aprenentatge. Registre de les observacions en fulls de seguiment. Interpretació de les observacions.	Observació, registre i interpretació de les respostes i els comportaments dels alumnes a preguntes i situacions que exigeixen fer servir els continguts apresos.

Nota. Aquesta taula resumeix els tres tipus d'avaluació segons González et al. (2010).

En quart i últim lloc, el paper dels educadors i la relació amb la família. Tant García (2018) com González et al. (2010) coincideixen amb Palomar et al. (2014) en la importància de la coordinació entre les escoles i les famílies. Hi ha d'haver una relació continuada entre les famílies i el centre educatiu. La família ha de seguir les mateixes pautes que es fan servir a l'escola perquè l'infant rebi sempre les mateixes indicacions sobre el que ha de fer, la manera en què ho ha de fer i el moment. Així i tot, els mestres han de ser flexibles amb els infants i no poden esperar de tots el mateix, ja que cada infant té una situació i unes necessitats diferents i s'ha de respectar el ritme de cada nen i nena, però sempre marcant uns límits.

González et al. (2010) afirma que els infants s'han de sentir sostinguts per les famílies, sentint-se capaços. El paper de la família sempre ha de ser des de la confiança en ells i motivant-los en tot moment a fer-ho per ells sols sempre que puguin, respectant els seus ritmes. D'aquesta manera els infants guanyaran seguretat, confiança en ells mateixos i obtindran una maduresa emocional que els ajudarà a acabar realitzant els hàbits de manera autònoma i automàtica.

García (2018) destaca un altre aspecte a tenir en compte a l'hora de programar un hàbit com és la relació entre l'alumne i el professor/a, ja que a través de la motivació i la confiança l'infant crea seguretat en si mateix. És important, ser constants amb l'adquisició dels hàbits perquè d'aquesta manera els nens i nenes puguin anar recordant-ho per ells mateixos fins que no necessitin l'ajuda d'un adult.

La importància de treballar rutines i hàbits en etapes primerenques, tant a l'aula com a casa, té una gran repercussió en l'organització i l'estructuració dels aprenentatges en els petits des de la seva infantesa de cara a potenciar l'adequat desenvolupament de processos cognitius complexos en la seva trajectòria vital. (Fernández et al., s.d, p. 5)⁷

1.2. Educació Musical a Educació Infantil

La música ha existit des de l'antiguitat i, avui en dia, encara continua tenint una gran importància dins de la societat. A través de la música, els éssers humans creixem com a persones, ens expressem, aprenem, compartim, sentim, entre moltes altres. En aquest apartat es profunditza sobre la importància i els beneficis de la música i en concret de la cançó.

Al llarg del temps, la música ha tingut un pes molt important. Hi ha hagut gèneres i subgèneres de tots tipus que han anat evolucionant i en tots ells sempre s'han trobat les cançons dedicades als més petits (Narváez, 2018). Prèviament a centrar la recerca en la música per a infants, és primordial definir què és la música.

La paraula música, segons el diccionari Wordreference (s.d.), és "l'art de combinar sons segons les lleis de l'harmonia, la melodia i el ritme" (definició 1). Alsina et al. (2008) coincideix en el fet que la música no es pot entendre si no es tenen presents els diferents elements que la componen: el ritme, la melodia, la velocitat, la intensitat, la textura musical, la forma, el caràcter, els gèneres i l'estil. Ventura (2014) també coincideix en la cohesió dels diferents elements per tal de poder generar música. La definició que fa sobre música és la següent: "La música és un discurs sonor, no està fet de sons aïllats. La música és un fraseig en el qual hi ha els contrastos d'intensitat, reguladors, durades, timbre, altures i direccionalitats amb el silenci" (p. 74).

Trallero (2016) afegeix altres idees respecte als autors citats prèviament i defineix música com:

Una expressió del ser humà; a través d'ella la persona manifesta els seus sentiments, les seves inquietuds, en definitiva, tot el seu món interior. La música ens arriba com un conjunt de sons harmònicament combinats que es posen en contacte directe amb les nostres emocions, amb la nostra imaginació, amb la nostra intuïció, sense l'ajut de les idees prefixades; posa

⁷ El text original està en castellà i s'ha fet una traducció exacte al català en aquest treball.

en moviment la nostra energia, la nostra capacitat de "ser" per sobre de la capacitat de pensar. (p. 21)

1.2.1 Importància i beneficis de la música

La música és un element que ens envolta en molts moments del dia i és per això que cal destacar la seva importància i quins són els seus beneficis. Trallero (2016), Schön et al. (2019) i Narváez (2018) destaquen els beneficis que aporta la música i com afecta en els diferents aspectes de l'ésser humà.

Segons Trallero (2016) quan s'escolta música, es produeixen en el nostre organisme diferents canvis fisiològics. Per exemple la disminució del cansament, canvis en la temperatura, entre d'altres. Schön et al. (2019) aprofundeix més en aquests canvis fisiològics que es produeixen quan s'escolta música. Afirmar que hi ha diferents estudis que troben relació entre la música i el SNA (sistema nerviós autònom). El Sistema nerviós autònom controla la tensió muscular, la freqüència cardíaca, la sudoració, l'activitat gàstrica, la producció d'hormones, etc. Un exemple de com s'establiria una relació entre els dos seria quan una música tingues influència en el batec del cor. Una cançó o una música alegre i ràpida a diferència d'una tranquil·la o trista augmentaria o disminuiria la freqüència cardíaca respectivament. Això, passa de manera semblant amb la respiració i la tensió muscular. Pel que fa a l'activitat gàstrica l'efecte és l'invers, de manera que amb melodies tranquil·les augmenta i es redueix amb melodies ràpides i agitada. Totes aquestes variacions en el sistema nerviós autònom, es manifesta en les nostres emocions.

Escoltar una cançó produeix una sèrie de canvis tant des del punt de vista fisiològics com emocional. Pel que fa als aspectes emocionals, Trallero (2016) considera la música com a un element que fa sentir, recordar, imaginar i simpatitzar amb el compositor allò que està transmetent. La música ajuda a modificar els estats d'ànim, a comunicar i expressar les emocions. És a través d'aquesta que ens coneixem millor. Schön et al. (2019) assenyala diferents aspectes de la música, relacionat amb els elements d'una cançó, que ens poden fer sentir diferents emocions:

- Intensitat: Com més intensa és l'obra, de més intensitat seran les nostres emocions i viceversa.
- Tempo: Quan els compositors marquen a quin tempo s'ha de tocar una peça, per exemple posant "allegro", estableixen una connotació emocional.

- Mode/Manera: Sigui major o menor, els nens i nenes de set anys ja són capaços de veure les diferents connotacions imposades pel sistema tonal occidental de què si es tracta d'un interval major, la connotació és positiva i si es tracta d'un mode menor, la connotació és negativa.
- Timbre dels instruments: Tenint en compte el registre (aguts, mitjans o greus) afectaran d'una manera o una altra a les nostres emocions.
- Durada: Un so ens pot semblar més o menys agradable per la seva durada com l'estructura dels harmònics.
- Ritme: Depenent de la complexitat, poden ser menys agradables i tenir una connotació més negativa.

Amb relació als aspectes cognitius, Trallero (2016) considera que la música ajuda a l'aprenentatge. Mitjançant la música es reforça l'atenció i la memòria a llarg i curt termini així com la imaginació i la creativitat.

La música afavoreix la integració, des del punt de vista social. És important tenir-ho present a l'hora d'integrar als infants nouvinguts a les aules, ja que mitjançant les cançons i la música s'afavorirà la cohesió de grup i aquests podran sentir-se part de la classe (Trallero, 2016). López (2007, citat per Vides, 2014) presenta diferents característiques de la música i una d'elles és com a través d'ella s'ajuda als infants a entendre que els rodeja, creant vincles amb l'entorn tant com la gent d'arreu del món.

La música és una forma de comunicació, que permet que els nens i nenes comparteixin coneixements, expressin els seus sentiments i emocions. Trallero (2016) i Tobar (2013, citat per Narváez, 2018) també coincideixen en el fet que la música ajuda a relacionar-se els uns amb els altres des de la receptivitat i la tolerància. Tobar (2013, citat per Narváez, 2018) afegeix que la música ajuda al desenvolupament de les destreses físiques, cognitives i psicològiques. Per altra banda, la música beneficia la nostra expressió corporal.

Finalment, pel que fa als aspectes transpersonals, la música ajuda a generar ambients per a la introspecció, connectant amb missatges profunds com el sentit de la vida i la transcendència (Trallero, 2016).

1.2.2 Currículum d'Educació Infantil segon cicle

Una vegada es coneixen tots els grans beneficis que té la música en tots els aspectes de l'ésser humà, és necessari aprofundir en com les escoles la treballen. El

currículum de segon cicle d'Educació Infantil, està dividit en diferents àrees (Departament d'educació, 2008). S'ha elaborat una taula on apareixen les diferents àrees que es treballen a educació infantil, concretament, en el segon cicle. Veure's a continuació (Taula 7).

Taula 7:

Àrees que es treballen en el segon cicle d'Educació Infantil

Descoberta d'un mateix i dels altres	Descoberta de l'entorn	Comunicació i llenguatges
Autoconeixement i gestió de les emocions.	Exploració de l'entorn.	Observar, escoltar i experimentar.
Joc i moviment.	Experimentació i interpretació.	Parlar, expressar i comunicar.
Relacions afectives i comunicatives.	Raonament i representació.	Interpretar, representar i crear.
Autonomia personal i relacional.		

Nota. Aquesta taula està feta a partir del *Currículum Educació Infantil segon cicle (parvulari)* (p. 12), pel Departament d'Educació Generalitat de Catalunya.

Dins de l'àrea de comunicació i llenguatges trobem el llenguatge musical. El Departament d'Ensenyament (2016) fa referència al llenguatge musical de la següent manera:

Els nens experimenten diferents usos i funcions dels llenguatges, en un ambient amb condicions favorables que ho faciliti i on es desenvolupi la comunicació en tots els àmbits i llenguatges tant verbal (oral i escrit) com corporal, artístic, musical, matemàtic i audiovisual.

Per això, serà imprescindible establir una relació afectiva positiva entre l'infant i la persona adulta, i entre els mateixos infants, així com una comunicació intensa, fluida i agradable entre tots els membres de la comunitat educativa.

Els diferents llenguatges permeten a l'infant manifestar fets i vivències, explorar coneixements, expressar i comunicar idees i sentiments, el que està imaginant o projectant, construir pensament i participar en intercanvis comunicatius diversos. En la mesura que explora i experimenta els recursos i

les eines específiques de cada llenguatge se n'apropia i interioritza els processos i codis específics, desenvolupant les seves capacitats expressives i comprensives. (p. 18)

És per això, que és de gran importància fer ús dels diferents llenguatges per tal que l'infant es desenvolupi en la seva plenitud.

Fernández (2009) assenyala els diferents continguts que es treballen durant l'etapa dels 0 – 6 anys:

1. Soroll, silenci, música i cançó.
2. Les propietats sonores del cos, dels objectes del seu ús quotidià, d'instruments musicals.
3. Cançons de folklore, cançons contemporànies, danses populars, balls...
4. Discriminació dels contrastos bàsics, llarg-curt, agut-greu, fort-suau, pujada-baixada, imitació de sons individuals.
5. Interpretació d'un repertori de cançons senzilles seguint el ritme i la melodia.
6. Participació en el cant en grup i respecte a les indicacions gestuals que el modulen.
7. Exploració de les propietats sonores del mateix cos, d'objectes quotidians, d'instruments musicals i producció de sons i ritmes senzills.
8. Participació en danses senzilles amb iniciativa, gràcia i precisió de moviments.
9. Utilització adequada d'instruments musicals senzills per a acompanyar el cant, la dansa, el moviment.
10. Gaudi amb el cant, el ball, la dansa i la interpretació musical.
11. Actitud relaxada i atenta durant les audicions seleccionades i disponibilitat per a escoltar peces noves.
12. Valoració i interès pel folklore de l'ambient cultural al qual pertany. (p. 7)⁸

⁸ El text original està en castellà i s'ha fet una traducció exacte al català en aquest treball.

1.2.3 La música entre els 0 – 6 anys

En aquest apartat veurem com la música té un paper important en les edats dels 0 - 6 anys segons diferents autors. Sarget (s.d.) fa una classificació basant-se en les etapes de desenvolupament de Piaget, etapa sensoriomotora i preoperacional mentre que Alsina et al. (2008) i Fernández (2009) coincideixen en fer una classificació per mesos i anys.

- Etapa sensoriomotora

L'etapa sensoriomotora es veu representada, segons les fases de desenvolupament de Piaget, per les edats compreses entre zero i tres anys.

0 – 1 any

Durant els dotze primers mesos de vida, l'infant comença a despertar curiositat pels diferents sons. Pel que fa a l'etapa sensoriomotora, Sarget (s.d.) considera que els bebès fan ús dels sons per fer vincles amb cares, objectes i animals. Davant d'un estímul sonor o musical, el bebè d'ençà que neix ja hi reacciona. Alsina et al. (2008) coincideix i afegeix que des del primer al quart mes, el bebè distingeix cant, llenguatge parlat i altres sons. Tanmateix, és capaç d'emetre diferents sons en diferents altures i és capaç d'aprendre els torns de paraula, és a dir, quan l'adult deixa de parlar, el bebè sap que pot fer sons. Durant els primers mesos, Fernández (2009) afegeix que la preferència del bebè és la veu de la seva mare.

En aquests primers mesos de vida algunes capacitats a destacar són: "Percepció de diferents timbres i intensitats, resposta als estímuls, atenció i desenvolupament de la percepció auditiva" (Fernández, 2009, p. 3).

Durant el quart i el vuitè mes de vida, els bebès no són gaire conscients de la lletra o la melodia, però sí del moviment que els provoca el ritme. Rítmicament els bebès a aquesta edat els hi agraden les melodies que tenen pulsacions de 110 o 120 pulsacions per minut (Alsina et al., 2008). Sarget (s.d.) afirma que el ritme és la primera habilitat que desenvolupen. El que fa un bebè en escoltar música és moure's, gràcies al ritme. Algun d'aquests moviments són: moure les cames, balancejar-se i aixecar els braços.

Alsina et al. (2008) i Fernández (2009) argumenten que cap a partir del sisè mes el bebè és capaç de reconèixer certes melodies. Des del vuitè mes fins a l'any de vida, els bebès ja no fan sons a l'atzar sinó que comencen a fer ús de sons de manera intencionada. Aquest fet coincideix amb la millor coordinació psicomotriu per part del

bebè. Això, el fa experimentar més amb els sons que el rodegen, ja sigui fent caure els objectes a terra o quan pica de mans (Alsina et al., 2008). Segons Fernández (2009) aproximadament als vuit mesos l'infant comença a gatejar i això li permet poder manipular diferents objectes i escoltar-ne el so. A mesura que vagin fent-se grans, els agradarà més sentir tots aquells sons nous per ells.

1 – 2 anys

A partir dels dotze mesos, els infants ja comencen a interpretar els diferents sons. Fernández (2009) i Alsina et al. (2008) comparteixen la idea que durant el primer any de vida els nens i nenes comencen a imitar sons coneguts. De l'any a l'any i mig, hi ha una millor sincronització de moviments que facilita adaptar els moviments a la música (Alsina et al., 2008). Finalment, des de l'any i mig als dos anys, el ritme i el moviment que li provoca una cançó té més importància que els fonemes que faci servir o els sons que faci per fer la melodia.

2 – 3 anys

Dels dos als tres anys, segons Sarget (s.d.) i Alsina et al. (2008) augmenta la coordinació de moviments, i això fa que els nens i nenes comencin a sincronitzar-se millor amb els ritmes que escolten. Fernández (2009) afegeix que l'infant quan escolta música s'adapta a aquesta segons el ritme que percep. Per a Alsina et al. (2008) les extremitats inferiors es desenvolupen més tard, ja que estan més lluny de l'eix de simetria. És per això, que als nens i nenes els és més fàcil picar de mans que no picar de peus en aquesta edat. Des del punt de vista cognitiu, Sarget (s.d.) i Alsina et al. (2008) indiquen que en aquesta edat la memòria i el llenguatge tenen més importància i això els facilita i motiva a repetir frases de cançons que hagin escoltat prèviament. Alsina et al. (2008) argumenta que una manera d'ajudar a memoritzar i recordar diferents aspectes és a través dels gestos. En aquesta edat els infants són capaços de començar a distingir el ràpid i el lent (Fernández, 2009). Pel que fa als instruments, segons Sarget (s.d.) els nens i nenes a l'edat de dos anys poden començar a fer servir instruments sonors.

- Etapa preoperacional

L'etapa preoperacional es veu representada, segons les fases de desenvolupament de Piaget, per les edats compreses entre els tres i sis anys. En aquestes edats, els infants han d'aprendre a expressar i crear mitjançant del joc dinàmic i sonor. Això és possible mitjançant la música. La música no ha de quedar reduïda a la classe de

música, sinó que s'ha d'incloure en les diferents àrees d'Educació Infantil (Trallero, 2016).

3 – 4 anys

Pel que fa a l'etapa preoperacional o preconceptual, Sarget (s.d.) i Fernández (2009) afirmen que dels tres als quatre anys comença a haver-hi una millor coordinació, i es comencen a fer petits passos de dansa. Alsina et al. (2018) comparteix la idea i afegeix que l'infant comença a tenir més domini de les parts que queden més lluny de l'eix de simetria com per exemple els peus, sent capaç de seguir la pulsació picant de peus. Sarget (s.d.) fa èmfasi que és en aquesta edat quan els infants comencen a interioritzar el ritme i la pulsació. Al mateix temps, els nens i nenes comencen a desenvolupar la motricitat fina, que els ajudarà en un futur amb la lateralitat i la coordinació. És també en aquesta edat que els nens i nenes distingeixen entre els diferents temps d'una cançó (Alsina et al., 2008). Sarget (s.d.) afegeix que és a través de la imitació que els infants comencen a cantar les cançons, sempre que l'interval entre les notes sigui petit. Fernández (2009) afirma que encara que l'entonació no sigui completa, els agrada reproduir les cançons i comencen a tenir curiositat per provar nous objectes de percussió.

4 – 5 anys

Dels quatre als cinc anys, segons Barón (1979, citat per Sarget, s.d.) els nens i nenes tenen preferència per escoltar, jugar i cantar la música en comptes de moure's sense una intenció quan sona aquesta. Així i tot, els infants segueixen millorant la coordinació i el control psicomotor amb ritmes i això es demostra a l'hora de fer una dansa. En aquesta edat els infants comencen a diferenciar els aguts dels greus i gràcies a això tenen una millor entonació. Fernández (2009) coincideix amb Sarget (s.d.) en què el control de la veu és millor, permetent un cant més precís. Malgrat tot, en aquesta edat encara hi ha certa confusió entre intensitat i velocitat, ja que encara no s'ha adquirit una simultaneïtat sonora. Alsina et al. (2008) comparteix amb els altres autors que hi ha una millora en l'entonació i afegeix que la memorització de les cançons augmenta. Sarget (s.d.) i Alsina et al. (2008) assenyalen aquest moment com aquell en què comencen a inventar algunes melodies tenint una coherència, sent capaços de compondre ells mateixos petites cançons.

5 – 6 anys

Dels cinc als sis anys, gràcies a la millora en el control psicomotriu, tant Sarget (s.d.) com Alsina et al. (2008) i Fernández (2009) coincideixen que l'infant és capaç de seguir ritmes amb mans i peus i no només la pulsació. També afirmen que hi ha una millora en l'afinació i en la memorització de les cançons. En aquesta edat, Fernández (2009) afegeix que l'infant gaudeix ballant i li agrada descobrir nous instruments, com per exemple el piano, el violí, la flauta, etc.

Un cop ja tenen els sis anys, l'etapa preoperacional s'acaba perquè tingui lloc l'etapa de les operacions concretes, que engloba les edats de set fins als onze anys. Trallero (2016) resumeix l'etapa preoperacional de la següent manera:

“L'infant està capacitat per reconèixer i diferenciar sorolls, sons, intensitats i timbres, per cantar cançons breus, per distingir el contrast entre so i silenci, per imitar esquemes rítmics senzills en forma d'obstinat. És capaç d'associar la paraula amb el moviment, consolidar la seva lateralitat, coordinar alguns elements corporals, reconèixer la simetria del cos, i la seva mobilitat, cultivar la memòria auditiva i iniciar-se en el maneig d'algun instrument musical” (p. 53).

1.3. La cançó

Com s'ha mostrat anteriorment, la música té molts beneficis pels infants. En aquest apartat podrem assenyalar com una cançó comparteix els beneficis de la música sobretot quan és una cançó pensada per dur-se a terme a Educació Infantil.

La paraula cançó, segons el diccionari Wordreference (s.d.), és la “composició feta per ser cantada, que generalment és en vers i conté una estrofa, la tornada, que es va repetint” (definició 1).

Altres autors defineixen com cançó a “una composició breu, sovint amb acompanyament i escrita en un estil suficientment senzill com per poder posar en relleu la lletra” (Ventura, 2014, p. 45). Segons Pascual (2006) “la cançó és una composició poètica de caràcter popular oculta escrita per ser cantada. Música i text han anat units sempre al llarg de la història. El cant és un mitjà idoni per l'expressió musical i personal” (p. 219)⁹.

Pascual (2006), Casanovas i Sobrino (2010) i Gelabert (20016) coincideixen en el fet que la cançó i el cant són una manera d'expressar-se, connectar amb un mateix i amb els altres. “La cançó és un instrument de comunicació, perquè existeixen grans connexions entre la cançó i l'expressió: cantar suposa un acte afectiu i d'expressió

⁹ El text original està en castellà i s'ha fet una traducció exacte al català en aquest treball.

d'estats d'ànim (alegre, trist, jocós, etc.), que té implicacions grupals, lúdiques i afectives" (Pascual, 2006, p. 219)¹⁰. Està demostrat per psicòlegs cognitius que a través de la música i la cançó s'utilitzen diverses maneres d'aprendre, com ara són l'auditiva, visual, tàctil i cinestèsica i això afavoreix a l'aprenentatge (Gelabert, 2016).

En relació amb l'expressió verbal, Pascual (2006) fa èmfasi en l'interès dels nens i nenes d'Educació Infantil en conèixer els textos de les cançons. Mitjançant la cançó, Casanovas i Sobrino (2010) coincideixen que s'afavorirà el desenvolupament del llenguatge mitjançant l'adquisició de noves paraules. També és important tenir en compte que a través de la cançó podem crear i activar el coneixement previ, és a dir, si abans de parlar d'un tema, es treballa amb una cançó, després pot facilitar el seu aprenentatge (Gelabert, 2016).

Gelabert (2016) identifica una relació entre cançó i memòria. Està demostrat que la informació rítmica i melòdica d'una cançó s'emmagatzema de manera natural en la memòria i això ens permet poder-ho recordar a llarg termini.

A part d'educar la memòria, Casanovas i Sobrino (2010) afegeixen que la cançó educa també l'aparell fonador, l'oïda, el ritme, l'entonació i el domini del mateix cos en l'espai. Bernal (2000, citat per Pascual, 2006) coincideix en els diferents aspectes que eduquem mitjançant la cançó i afegeix l'afavoriment en la relaxació i la respiració. És important que en Educació Infantil es motivi als alumnes a fer nous aprenentatges a través de les cançons (Pascual, 2006). Gelabert (2016) juntament amb Pascual (2006) afirmen que això és possible gràcies al component lúdic que té la cançó. Cantar per als nens i nenes és un joc i d'aquesta manera ells aprenen i ho passen bé. És per això que Gelabert (2016) remarca la importància d'incloure la cançó a l'escola com a promoció de l'interès per aprendre. "Suposa incloure una estratègia "inconscient" d'aprenentatge" (Gelabert, 2016, p. 8).

Per Pascual (2006) el cant forma part de la intel·ligència emocional. El cant afavoreix l'autoestima, la satisfacció d'un mateix, la motivació, les relacions socials i la integració grupal. "Emocionalment, el cantar junts produeix una profunda sensació d'harmonia i d'unió que l'infant aprendrà a manifestar quan es relacioni amb els seus companys, professors i altres adults" (Pascual, 2006, p. 221)¹¹.

"Cantar és una activitat espontània que ens permet expressar-nos, comunicar alguna cosa, divertir-nos, entretenir-nos, també ens permet dansar, jugar... i connectar amb els altres" (Casanovas i Sobrino, 2010, p. 54).

¹⁰ El text original està en castellà i s'ha fet una traducció exacte al català en aquest treball.

¹¹ El text original està en castellà i s'ha fet una traducció exacte al català en aquest treball.

1.3.1 *Les característiques de la cançó*

Les cançons per als nens i nenes han d'estar adaptades a la seva edat. Segons quines siguin les característiques dels infants les cançons variaran en el grau de dificultat. Hi ha diferents aspectes que es tindran en compte per tal de compondre cançons per a Educació Infantil.

Nietzsche (2016, citat per Narváez, 2018) entén el concepte de música per als infants com a composicions fàcils d'entendre i memoritzar, pel fet de ser repetitives i senzilles acompanyades de gestos. Aquesta manera d'interpretar les cançons infantils per Nietzsche són desenvolupades i profunditzades en aquest apartat per Divertimenti (2009) i Pascual (2006). Aquests dos autors es centren a fer referència a les característiques que han de tenir les cançons a Educació Infantil.

Per Pascual (2006) la tessitura o àmbit melòdic pot variar en funció de l'edat. Segons Divertimenti (2009) l'interval que poden assolir els nens i nenes a Educació Infantil va d'entre les notes Do i La. És recomanable començar amb cançons de notes compreses per una 3a menor (per exemple Sol - Mi) i a mesura que van creixent, es va augmentant l'interval. Cal destacar que és millor no fer salts inesperats en les notes, és a dir, és preferible mantenir uns intervals constants. Segons Pascual (2006), hi ha autors com Kodály que coincideixen amb Divertimenti (2009) afirmant que les cançons quan els nens i nenes són petits han de començar tenint una distància d'una 3a menor descendent. Altres com Ward, indiquen que les cançons han de contenir un acord perfecte major, de Do a Sol.

Pel que fa al ritme, tant Divertimenti (2009) com Pascual (2006) afirmen que ha de ser senzill, repetitiu, és a dir, sense gaires canvis al llarg de la cançó, i ha de tenir coherència amb les paraules de la lletra. Pel que fa al compàs, acostumen a ser binaris (2/4) o ternaris (3/4). Pascual (2006) aclareix que és millor començar amb compassos binaris i a mesura que els entenen passar a compassos terciaris. En el cas d'un compàs quaternari (4/4), com es pot dividir en 2 accents binaris, es pot indicar com a un doble binari. Els ritmes més utilitzats a Educació Infantil són: blanques, negres i corxeres (Divertimenti, 2009).

Si ens centrem en la melodia, Divertimenti (2009) afirma que aquesta ha de ser clara, amb accents, punts per respirar i repetitiva, ja que això facilitarà la seva memorització. Recomana que les melodies siguin de 2 o 4 compassos, tenint en compte la capacitat respiratòria dels alumnes. Per altra banda, Pascual (2006) recomana melodies quadrades, és a dir, compostes de 4 i 8 compassos. Afegeix també, que les melodies han de ser atractives, simples, frases curtes i amb intervals

assequibles. Divertimenti (2009) fa un apunt en el text de les cançons i recomana que sigui motivador i adaptat segons l'edat dels alumnes. Afirma que el vocabulari i el llenguatge haurà de ser familiar pels infants.

Les tonalitats segons Pascual (2006) les melodies segons per l'edat que estiguin pensades tindran menys tons i aniran augmentant a mesura que els infants creixin, fent d'aquesta manera una ampliació del registre. Afegeix també, que es recomana que les melodies no tinguin grans alteracions en l'armadura, ja que això pot dificultar el seu aprenentatge. Pel que fa a Divertimenti (2009), les cançons pels infants són més adequades quan no hi ha modulacions.

L'harmonia segons Divertimenti (2009) i Pascual (2006) en les cançons d'Educació Infantil estan formades a partir dels graus tonals: I (tònica), IV (subdominant) i V (dominant). Els dos coincideixen en l'estabilitat tonal com a base de les cançons i Pascual (2006) remarca que no s'han d'incloure modulacions ni dissonàncies.

Pel que fa a l'acompanyament amb instruments escolars, Pascual (2006) afegeix que les cançons a Educació Infantil poden anar acompanyades d'instrument escolars tocats pels mateixos alumnes.

Finalment, l'última característica que fa Pascual (2006) és en referència a la forma. Un exemple seria les cançons formades per una melodia que fa de pregunta i una altra que fa de resposta, però la més utilitzada a Educació Infantil és el rondó. El rondó és on es combina la tornada amb els diferents versos.

1.3.2 Com s'ensenya una cançó

Per ensenyar una cançó cal seguir diferents passos. Hi ha diversos autors que destaquen per la seva aportació sobre quin és el procediment més adequat a l'hora d'ensenyar una cançó. Aquests són: Ventura (2014), Fernández (2009) i Departament d'Ensenyament (2015).

Ventura (2014) assenyala que una cançó hauria de seguir aquests quatre passos:

1. La cançó ha de ser cantada sencera en primer lloc pel mestre perquè els nens i nenes la coneguin. D'aquesta manera l'escolten per primera vegada.
2. La cançó es divideix en parts i el mestre les va cantant per frases i els alumnes repeteixen amb ell. És important la gestualitat, ja que pot facilitar la comprensió i la memorització de la cançó.

3. Analitzar les frases, la lletra, la melodia, si es repeteix o no per facilitar la comprensió del que es cantarà.
4. Cantar-la junts, amb algun signe de direcció per part del mestre per indicar l'inici i el final de la cançó.

Per una altra banda Fernández (2009) afegeix que abans d'ensenyar-la als alumnes, és important que el mestre se l'hagi après, fent bé els ritmes i les melodies corresponents, ja que ell serà el model d'imitació dels infants. Pel que fa a l'entorn, Fernández (2009) coincideix amb Casanovas i Sobrino (2010) en què és preferible un ambient càlid i tranquil.

Cal, doncs, que l'educador tingui en compte que és una activitat important, seriosa, que requereix una didàctica específica. És convenient crear un ambient idoni que afavoreixi la calma, l'atenció i la participació dels nens. De la mateixa manera que el silenci és una part important de la música i de la cançó, de la mateixa manera l'educador ha de transmetre als nens i nenes la necessitat de fer silenci per començar. És una manera de respectar-se a si mateix, prenent contacte amb si mateix, i de respectar els companys, permetent el gaudi de cantar sense interferències. (Casanovas i Sobrino, 2010, p. 55)

Amb relació als passos a seguir per tal d'ensenyar una cançó, Fernández (2009) coincideix en gairebé tots els aspectes amb Ventura (2014) i assenyala:

1. La cançó és cantada sencera pel mestre.
2. Frase a frase es va ensenyant la cançó. És important respectar les frases melòdiques de la cançó i no deixar-ne cap a la meitat. Una manera de fer-ho en primer lloc és en comptes de cantar la frase, només recitar-la.
3. Un cop ja se saben la lletra, sí que es pot afegir la melodia i llavors ja poden entonar-la.
4. Una manera d'interioritzar la cançó serà jugant amb ella. Cantant-la de diferents formes, amb diferents velocitats, intensitats, etc.
5. La millor manera per memoritzar-la serà cantar-la cada dia.

Finalment, pel que fa al Departament d'Ensenyament (2015) estableix uns certs hàbits de treball que hauria d'assolir l'infant per tal que el procés es porti a terme. És

important: “Postura corporal adequada, ambient de silenci, respecte i voluntat de fer-ho bé tots junts” (p. 12).

Una vegada és el moment d'introduir la cançó, és important fer una prèvia, ja sigui explicant la cançó com un conte amb titelles, explicant el text de la cançó amb mímica o gestos, visualitzant un vídeo relacionat amb la cançó, etc. Els passos a seguir segons el Departament d'Ensenyament (2015) són els següents:

1. Els nens i nenes aprendran les cançons a base de repetició i imitació de l'adult, és per això que és important que el mestre la conegui bé.
2. Un cop la sàpiga la cantarà tota sencera perquè els infants puguin anar captant els diferents components de la cançó i què els transmet.
3. A poc a poc s'anirà desglossant la cançó i s'anirà fent frase per frase.
4. Quan els nens i nenes dominin les dues frases s'ajuntaran per anar construint la cançó.

És important anar-les repetint constantment, ja que això ajudarà a la memorització. En el moment de la repetició cal assenyalar amb claredat quin és el moment que canta el mestre i quin és el moment que cantem tots per tal d'afavorir l'ordre dins de l'aprenentatge. En termes de memorització, una manera d'ajudar-los pot ser mitjançant gestos, titelles, ells mateixos interpretant els personatges de la cançó, etc. El Departament d'Ensenyament (2015) fa èmfasi en ajudar i atendre de manera personalitzada a tots aquells infants que mostrin alguna dificultat.

Per tant, un cop s'han pogut contemplar les diferents maneres de com ensenyar una cançó, podem resumir-ho en aquests punts:

1. El mestre s'aprèn la cançó.
2. El mestre canta la cançó sencera.
3. La cançó es divideix en frases que es van treballant amb els nens i nenes. Sempre està bé que per facilitar la memorització d'aquesta es treballi amb gestos, pictogrames, etc.
4. Cantar-la per frases mitjançant la repetició. També per tal de recordar-la millor es poden fer diferents activitats.
5. Anar-la cantant per anar-la memoritzant i sobretot passar-ho bé mentre s'està cantant!.

“L’aprenentatge es produeix quan fem, quan juguem, quan ens movem, quan ens emocionem i quan compartim. Tot això és el que passa quan cantem” (Gelabert, 2016, p. 9).

2. Proposta musical

En aquest apartat es posen en pràctica els continguts exposats prèviament. Com s'ha constatat, la música a través de les cançons té molts beneficis i afavoreixen al ple desenvolupament dels nens i nenes d'Educació Infantil. D'acord amb aquesta evidència, aquest treball de fi de grau proposa la música com un adient complement en l'adquisició i transmissió dels hàbits que es treballen en aquesta etapa.

Els objectius del projecte han estat:

1. Analitzar els diferents hàbits que es treballen a Educació Infantil.
2. Aprofundir en l'ús de la cançó com a eina d'aprenentatge a Educació Infantil.
3. Elaborar un disc musical compost de sis cançons, cadascuna relacionada amb un hàbit, per tal de presentar un nou complement en l'aprenentatge dels hàbits a Educació Infantil.
4. Crear una proposta de treball per a cada cançó.

Per tal d'assolir aquests objectius, he creat sis peces musicals, cada una relacionada amb un hàbit, a fi d'ajudar a adquirir en la màxima totalitat els diferents hàbits que es treballen a Educació Infantil.

El resultat d'aquest treball ha estat dissenyat per dur-se a terme a qualsevol aula, és a dir, contemplat tota mena d'alumnat. Per alumnes amb alguna necessitat educativa especial les cançons i les propostes es podran seguir de forma adaptada, però sense complicacions que impossibilitin l'assoliment de l'hàbit mitjançant la cançó. En el cas d'una sordera severa (entre 70-90db) o profunda (+90db) sí que serà necessari ajudar-nos dels altres sentits per poder transmetre els diferents hàbits. Amb aquests objectius es podran utilitzar pictogrames, objectes relacionats amb l'hàbit, intentant en tot moment reforçar el missatge amb material manipulatiu i visual.

El recull de les sis cançons es podrà trobar a un *Google Sites*: <https://sites.google.com/view/canconer-dels-habits-marta-tfg>. Les cançons han estat produïdes a partir de la veu i d'instruments que es poden trobar a les aules de música. El que es vol aconseguir amb això, és que els infants des que són ben petits escoltin diferents instruments que al mateix temps puguin utilitzar en el seu dia a dia a l'aula. S'ha optat per utilitzar instruments com: piano, guitarra, ous de percussió, caixa, maraques, panderetes, xilòfons, entre d'altres. Les partitures amb les lletres

de les cançons es podrà trobar en un llibret creat per a les mestres. Veure's al final (Annexe I).

2.1. Les cançons dels hàbits

Els sis hàbits que es treballaran en aquest disc són els següents: L'hàbit del descans, l'hàbit de socialització, l'hàbit d'higiene, l'hàbit de l'ordre i el treball, l'hàbit del vestit i l'hàbit de l'alimentació. A cadascun d'aquests hàbits li correspon una cançó, d'elaboració pròpia, amb la seva partitura, la seva lletra, un àudio per escoltar-la i una proposta musical. Cada cançó està elaborada en funció dels objectius i continguts a treballar.

2.2.1 Hàbit del descans: Tanca els ulls

La cançó que s'ha elaborat en aquest treball per tal d'afavorir l'adquisició de l'hàbit del descans en els infants d'Educació Infantil es titula: *Tanca els ulls*.

Tanca els ulls ha estat pensada per dur-se a terme en el moment de la migdiada, és per això que està dirigida als infants de tres a quatre anys, concretament alumnes de p3.

Objectius a assolir:

- Adquirir l'hàbit del descans.
- Fomentar un entorn agradable i adient pel descans.
- Ajudar a l'infant a relaxar-se i a dormir.

Continguts a treballar:

- L'adquisició de l'hàbit del descans.
- La creació d'un espai propi pel descans.
- La relaxació dels infants.

La proposta de com treballar la cançó *Tanca els ulls* es duu a terme a l'hora de la migdiada. Es tracta d'anar posant la cançó a un volum no molt elevat i en primer lloc fer que els infants s'estirin als seus llits. A poc a poc, pausadament, anar passant infant per infant acaronyant-los el cap, generant un clima relaxant i acollidor. Es recomana fer l'activitat amb les persianes baixades afavorint el descans dels infants.

Pel que fa a l'elaboració musical, la cançó ha estat creada de manera que a cada nota li correspon una síl·laba, afavorint d'aquesta manera la memorització de la lletra. En ser una cançó dirigida a p3, no hi ha alteracions en l'armadura, facilitant el seu cant. Respecte a les notes, no hi ha grans salts en els intervals sinó que les notes van per graus conjunts, és a dir, les notes són molt seguides. També, s'ha procurat elaborar la cançó a partir de les notes que els infants a l'edat dels tres anys són capaços d'entonar i afinar (des de la nota Do3 a la nota Sol3) com indiquen Pascual (2006) i Divertimenti (2009).

Fent referència a la lletra, són quatre frases senzilles que tracten sobre com la son abraçarà a l'infant, el tranquil·litzarà i poc a poc s'anirà adormint. La cançó ha estat escrita en femení, però es pot passar al femení canviant "dorm tranquil i bona nit" a "dorm tranquil·la bona nit".

S'ha elaborat una taula on apareix un resum dels elements a tenir presents a l'hora de dur a terme la proposta de la cançó *Tanca els ulls*. Veure's a continuació (Taula 8).

Taula 8

Resum de la proposta didàctica per treballar la cançó relacionada amb l'hàbit de descans

Cicle:	2n cicle d'Educació Infantil
Curs:	P3
Títol:	<i>Tanca els ulls</i>
Àudio:	Disponible a: https://sites.google.com/view/canconer-dels-habits-marta-tfg/1-tanca-els-ulls?authuser=0
Material:	Àudio Llits per fer la migdiada Qualsevol element que ajudi a la relaxació com per exemple un instrument que faci massatges al cap.

Nota. Elaboració pròpia

La lletra i la partitura de la cançó *Tanca els ulls* es poden trobar com una fitxa que serà d'utilitat pel mestre a l'hora de cantar-la. Veure's al final (Annexe II).

2.2.2 Hàbit de socialització: *Si us plau*

La cançó que s'ha elaborat en aquest treball per tal d'afavorir l'adquisició de l'hàbit de socialització en els infants d'Educació Infantil es titula: *Si us plau*.

Si us plau ha estat pensada per dur-se a terme en qualsevol part del dia, però especialment seria un bon moment el del bon dia. En l'espai del bon dia, un cop hem parlat de quin temps fa avui, què dinarem, qui ha vingut a l'escola i qui no, entre altres rutines, seria bo cantar la cançó de *si us plau* per anar interioritzant les paraules *si us plau* i *gràcies*. La cançó *si us plau* és senzilla, ja que està dirigida a infants de p3, per tal que des de ben petits vagin aprenent les paraules *si us plau* i *gràcies*, adquirint d'aquesta manera l'hàbit de socialització.

Objectius a assolir:

- Adquirir i reforçar l'hàbit de demanar *si us plau* i donar les gràcies, de ser agraïts
- Fomentar la socialització amb els companys/es de classe i mestres
- Desenvolupar l'escolta activa

Continguts a treballar:

- L'adquisició de l'hàbit de ser agraït.
- La socialització
- L'escolta activa

La proposta de com treballar la cançó *Si us plau* es basa en el moment del bon dia. Es tracta de posar la cançó cada dia perquè els infants es vagin familiaritzant amb les dues paraules clau. Una activitat que es pot fer un cop els alumnes s'hagin après la lletra és la següent: els infants es posen drets per parelles i de la mà van passejant per la classe. Es tracta que els dos coincideixin amb una acció en la qual es necessitin mútuament i que els interessi i que la duguin a terme. Per exemple: l'alumne A és el conductor d'un autobús i l'alumne B vol pujar. Es tracta de que B li digui a l'A: "pots obrir la porta, si us plau?" i un cop l'A ho hagi fet el B li digui "gràcies!". Després es poden canviar els rols. D'aquesta manera s'aconsegueix que

amb accions que a ells els hi semblin interessants puguin anar introduint aquestes paraules, fomentant també l'hàbit de la socialització.

Pel que fa a l'elaboració musical, la cançó ha estat creada de manera que a cada nota li correspon una síl·laba, afavorint d'aquesta manera la memorització de la lletra. El ser una cançó dissenyada per p3, no hi ha cap alteració en l'armadura, és a dir, està escrita en Do major. Aquesta cançó, el ser més animada que la cançó de *Tanca els ulls*, sí que hi trobem algun salt en les notes, és a dir, les notes no són tan seguides. Però, tot i aquests intervals, en tot moment s'ha procurat elaborar la cançó a partir de les notes que els infants a l'edat dels tres anys són capaços d'entonar i afinar (des de la nota do a la nota sol).

Fent referència a la lletra, són quatre frases senzilles que es van repetint al llarg de la cançó. La idea principal és que quan un necessita un favor, que l'ajudin en alguna cosa, ho ha de fer demanant si us plau i no es pot oblidar de ser agraït un cop l'han ajudat donant les gràcies. Són dues expressions ben senzilles, però que d'ençà que són ben petits s'hi han de familiaritzar.

En la següent taula he resumit els elements a tenir presents a l'hora de dur a terme la proposta de la cançó *Si us plau*. Veure's a continuació (Taula 9).

Taula 9

Resum de la proposta didàctica per treballar la cançó relacionada amb l'hàbit de socialització

Cicle:	2n cicle d'Educació Infantil
Curs:	P3
Títol:	<i>Si us plau</i>
Àudio:	Disponible a: https://sites.google.com/view/canconer-dels-habits-marta-tfg/2-si-us-plau?authuser=0
Material:	Àudio Objectes per ajudar-se de la representació d'una acció, si és necessari

Nota. Elaboració pròpia

La lletra i la partitura de la cançó *Si us plau* es poden trobar com una fitxa que serà d'utilitat pel mestre a l'hora de cantar-la. Veure's al final (Annexe III).

2.2.3 Hàbit d'ordre i treball: *Recollim*

La cançó que s'ha elaborat en aquest treball per tal d'afavorir l'adquisició de l'hàbit d'ordre i treball en els infants d'Educació Infantil es titula: *Recollim*

Recollim ha estat dissenyada per dur-se a terme en infants de quatre i cinc anys, concretament a p4. És una cançó que desenvolupa el procés de recollir, d'endreçar, després d'haver jugat molt i haver-ho passat molt bé.

Objectius a assolir:

- Adquirir l'hàbit d'ordre i treball, concretament de recollir
- Desenvolupar l'escolta activa, el ràpid i el lent
- Aprendre a ser ordenat/da

Continguts a treballar:

- L'hàbit de recollir
- L'escolta activa, el ràpid i el lent
- L'ordre

La proposta de com treballar la cançó *Recollim* comença quan s'acaba l'hora de jugar i toca recollir. En el moment en què comença a sonar la cançó, els nens i nenes automàticament interpreten que ha arribat l'hora d'endreçar. La cançó es pot anar posant les vegades que calgui fins que hagi quedat tot ben net i recollit. La cançó *Recollim* ha estat pensada perquè es treballin les diferents velocitats, ràpid i lent, de manera que, els primers cops que va sonant la cançó és més aviat lent i a mesura que es va repetint va més de pressa. Està pensat d'aquesta manera perquè els infants al principi els hi pot fer més mandra recollir i així, d'aquesta manera, a poc a poc van endreçant. Quan la cançó avança comença a ser més ràpida, els nens i nenes es donen pressa per acabar de recollir-ho tot abans que acabi la cançó. També, és interessant treballar amb els infants el ràpid i el lent, guardant les coses més lentament o al ràpidament. Cal tenir present que aquesta cançó només s'ha de posar en moments d'endreçar, ja que si es posa un dia sense motiu per treballar la

qüestió musical del ràpid i el lent els infants la deixaran d'associar amb l'acte de recollir i no s'assolirà l'objectiu de la cançó.

Pel que fa a l'elaboració musical és una peça de compàs 2/4 afavorint d'aquesta manera l'ordre. Un exemple de com l'ordre pot influir segons quin sigui el compàs és en les marxes militars. Les cançons que sonen mentre desfilen són cançons amb compàs 2/4. També, com les cançons anteriors, a cada nota li correspon una síl·laba per tal de facilitar el cant. En ser una cançó dissenyada per p4, tampoc trobem alteracions en l'armadura.

Fent referència a la lletra són quatre frases simples que es van repetint al llarg de la cançó. *Recollim* no és una cançó on la lletra sigui el més important, sinó que ho és més l'activitat que es fa mentre va sonant la cançó.

En la següent taula he resumit els elements a tenir presents a l'hora de dur a terme la proposta de la cançó *Recollim*. Veure's a continuació (Taula 10).

Taula 10

Resum de la proposta didàctica per treballar la cançó relacionada amb l'hàbit d'ordre i treball

Cicle:	2n cicle d'Educació Infantil
Curs:	P4
Títol:	<i>Recollim</i>
Àudio:	Disponible a: https://sites.google.com/view/canconer-dels-habits-marta-tfg/3-recollim?authuser=0
Material:	Àudio

Nota. Elaboració pròpia

La lletra i la partitura de la cançó *Recollim* es poden trobar com una fitxa que serà d'utilitat pel mestre a l'hora de cantar-la. Veure's al final (Annexe IV).

2.2.4 Hàbit d'higiene: Rentem les mans

La cançó que s'ha elaborat en aquest treball per tal d'afavorir l'adquisició de l'hàbit d'higiene en els infants d'Educació Infantil es titula: *Rentem les mans*.

Rentem les mans ha estat dissenyada per dur-se a terme en infants de quatre i cinc anys, concretament a p4. És una cançó que descriu el procediment que s'ha de seguir en el moment de rentar les mans, sense oblidar passar-ho bé i fent un bon ús de l'aigua.

Objectius a assolir:

- Adquirir l'hàbit d'higiene, concretament de rentar-se les mans
- Interioritzar la seqüenciació de rentar mans a través de la cançó
- Relacionar els gestos amb la cançó
- Racionalitzar el consum d'aigua

Continguts a treballar:

- L'hàbit de rentar-se les mans
- La seqüència de rentar-se les mans
- Gestualitat, moviment i ritme
- Estalvi del consum d'aigua

La proposta de com treballar la cançó *Rentem les mans* es basa a dur a terme una rentada de mans. Per fer-ho es comença primer escoltant la cançó. Un cop ja es coneix es comença a treballar la lletra de la cançó amb els gestos corresponents. Els infants van cantant la cançó fent els gestos i a poc a poc són capaços d'anar-la memoritzant. Una manera de cantar-la és abans de menjar (esmorzar, dinar i berenar) per tal d'anar assolint l'hàbit de rentar mans abans de cada àpat. Una altra manera podria ser cantar-la al lavabo un cop els infants s'estan rentant les mans per ajudar-los a seguir l'ordre, però en aquest cas s'hauria de tenir en compte que en un lavabo no es disposa de l'àudio i la cançó hauria de ser cantada pel mestre/a.

Pel que fa a l'elaboració musical, la cançó ha estat creada de manera que a cada nota li correspon una síl·laba, afavorint d'aquesta manera la memorització de la lletra. En ser una cançó dirigida a p4, tampoc trobem alteracions en l'armadura, facilitant el seu cant, però sí que podem observar 2 estrofes i una tornada. Pel que fa a les notes van per graus conjunts. En aquesta cançó, a diferència de les dues anteriors pensades per alumnes de p3, podem apreciar un compàs $\frac{3}{4}$, sonant a ritme de vals.

Fent referència a la lletra, són diverses frases, algunes d'elles que es repeteixen al llarg de la cançó, que expliquen als infants la seqüenciació de rentar-se les mans. La lletra no només assenyala com rentar les mans sinó que també reflecteix com a partir d'una acció quotidiana un infant pot passar-ho bé per exemple fent bombolles. Alhora, en la cançó es destaca la importància de l'estalvi de l'aigua. En la cançó *Rentem les mans* es pot observar com la lletra és més llarga que les altres. Això és gràcies al fet que a partir dels quatre anys els infants cada vegada tenen més capacitat de memorització (Alsina et al., 2008).

En la següent taula he resumit els elements a tenir presents a l'hora de dur a terme la proposta de la cançó *Rentem les mans*. Veure's a continuació (Taula 11).

Taula 11

Resum de la proposta didàctica per treballar la cançó relacionada amb l'hàbit d'higiene

Cicle:	2n cicle d'Educació Infantil
Curs:	P4
Títol:	<i>Rentem les mans</i>
Àudio:	Disponible a: https://sites.google.com/view/canconer-dels-habits-marta-tfg/4-rentem-les-mans?authuser=0
Material:	Àudio Lavabo (aixeta, sabó, tovallola...)

Nota. Elaboració pròpia

La lletra i la partitura de la cançó *Rentem les mans* es poden trobar com una fitxa que serà d'utilitat pel mestre a l'hora de cantar-la. Veure's al final (Annexe V).

2.2.5 Hàbit del vestit: *Em vesteixo*

La cançó que s'ha elaborat en aquest treball per tal d'afavorir l'adquisició de l'hàbit del vestit en els infants d'Educació Infantil es titula: *Em vesteixo*

Em vesteixo ha estat dissenyada per dur-se a terme en infants de cinc i sis anys, concretament de p5. És una cançó dirigida tant als infants que es comencen a vestir

sols com als que ho fan de forma autònoma de reforç. La cançó *Em vesteixo* es basa en el seguit de passos que s'han de dur a terme per tal de vestir-se al matí. La cançó consisteix en una enumeració de peces de vestir que els nens i nenes s'han de posar tots sols.

Objectius a assolir:

- Adquirir l'hàbit del vestit
- Seguir les diferents instruccions de la cançó a l'hora de vestir-se
- Augmentar l'autonomia personal

Continguts a treballar:

- L'hàbit del vestit
- Seguiment dels passos a l'hora de vestir-se
- L'autonomia personal

La proposta de com treballar la cançó *Em vesteixo* es basa a seguir al peu de la lletra la cançó. És una cançó que es pot utilitzar tant a casa cada matí com a l'escola després de l'hora de piscina. Els passos a seguir són posar primer la cançó i a poc a poc anar escoltant el que va dient i anar-se canviant tal com diu la cançó. Cada cop que la cançó repeteix les peces de roba que s'han d'haver posat, els nens i nenes els ha de servir per repassar i observar si ho porten tot posat. Una altra manera de fer ús de la cançó pot ser durant el bon dia. D'aquesta manera els infants poden repassar si ho porten tot i a més es pot treballar la percussió corporal. La cançó es treballa de la següent manera: primer fent dues picades de mans sobre les cames i després una picada de mans o bé picant de dits i així al llarg de tota la cançó.

Pel que fa a l'elaboració musical, la cançó ha estat creada de manera que a cada nota li correspon una síl·laba, afavorint d'aquesta manera la memorització de la lletra. En ser una cançó per infants de p5 es pot veure com hi ha molta més lletra. Per fer-ho assequible per aquesta edat, s'ha optat per seguir tota l'estona el mateix ritme. La cançó comença cada vegada igual i només canvia segons quina peça de roba toqui ara que els infants es posin. *Em vesteixo* és una cançó amb compàs 4/4, sense alteracions en l'armadura, per tant està escrita en Do Major i està composta de negres i alguna corxera.

Fent referència a la lletra s'enumeren diferents peces de roba que s'han de posar els infants: Els mitjons, la roba interior, els pantalons, la samarreta i les sabates. Es va

repetint la mateixa estructura en cada frase perquè d'aquesta manera sigui més fàcil de memoritzar. La cançó ha estat escrita en masculí, però es pot adaptar al femení dient "em vesteixo sola".

En la següent taula he resumit els elements a tenir presents a l'hora de dur a terme la proposta de la cançó *Em vesteixo*. Veure's a continuació (Taula 12).

Taula 12

Resum de la proposta didàctica per treballar la cançó relacionada amb l'hàbit del vestit

Cicle:	2n cicle d'Educació Infantil
Curs:	P5
Títol:	<i>Em vesteixo</i>
Àudio:	Disponible a: https://sites.google.com/view/canconer-dels-habits-marta-tfg/5-em-vesteixo?authuser=0
Material:	Àudio Roba: mitjons, roba interior, pantalons, samarreta, sabates i jersei.

Nota. Elaboració pròpia

La lletra i la partitura de la cançó *Em vesteixo* es poden trobar com una fitxa que serà d'utilitat pel mestre a l'hora de cantar-la. Veure's al final (Annexe VI).

2.2.6 Hàbit d'alimentació: *Mengem bé*

La cançó que s'ha elaborat en aquest treball per tal d'afavorir l'adquisició de l'hàbit de l'alimentació saludable en els infants d'Educació Infantil es titula: *Mengem bé*.

Mengem bé ha estat dissenyada per dur-se a terme en infants de cinc i sis anys, concretament de p5, ja que és l'edat en què comencen a menjar sols i soles i a l'hora comencen a tenir més preferències per alguns aliments. La cançó tracta els diferents aliments que ens podem trobar en un menú infantil, destacant els beneficis i energia que ens aporten.

Objectius a assolir:

- Adquirir l'hàbit de l'alimentació saludable, concretament menjar de tot
- Seguir una dieta equilibrada
- Conèixer diferent vocabulari sobre els aliments

Continguts a treballar:

- L'hàbit de l'alimentació saludable
- La dieta equilibrada
- El vocabulari sobre els aliments

La proposta de com treballar la cançó *Mengem bé* es basa a treballar els diferents aliments que ingerim i què ens aporten. Una manera de treballar-la pot ser el moment d'abans de dinar. En primer lloc s'ha d'escoltar la cançó i entendre que aquesta esmenta els quatre moments del dia en què es menja: esmorzar, dinar, berenar i sopar. Una manera d'ensenyar aquesta cançó perquè els nens l'aprenquin pot ser dividint la pissarra amb quatre espais, un per a cada àpat. Llavors, els infants un per un, han d'anar classificant els diferents aliments que surten a la cançó segons si els prenen per esmorzar, dinar, berenar o sopar. També, es pot treballar amb joguines de cuinetes en comptes de cartes plastificades. El més destacable és que els infants aprenquin quin és el menjar saludable i també que no s'oblidin de beure aigua, ja que han de ser conscients que és fonamental per a la vida de tot ésser viu.

Pel que fa a l'elaboració musical és una peça inspirada amb l'estructura d'un blues, formada per 12 compassos que es van repetint, de compàs 4/4, seguit d'un ritme *shuffle*. Veure's a continuació (Imatge 3).

Imatge 3

Estructura d'un blues

I (Tònica)	I (Tònica)	I (Tònica)	I (Tònica)
IV (Subdominant)	IV (Subdominant)	I (Tònica)	I (Tònica)
V (Dominant)	IV (Subdominant)	I (Tònica)	V (Dominant)

Nota. Elaboració pròpia

Pel que fa a la partitura, aquesta cançó és més complicada que les altres a causa del ritme d'aquest estil musical. La cançó originalment havia estat pensada en Sol Major, però d'aquesta manera hi havia notes massa agudes que els infants no haurien pogut afinar. És per això que s'ha transportat a Fa Major, on els infants arriben amb comoditat a totes les notes. La cançó *Mengem bé* té per compàs un 4/4.

Pel que respecta a la lletra s'ha procurat tenir en compte els aliments més importants que necessiten ingerir els infants en aquestes edats. També, s'ha explicat el perquè dels aliments que mengem, com per exemple, si ens aporten energia o si és saludable. En aquesta cançó hi ha vocabulari específic a treballar, ja que pot ser que molts infants no coneguin el seu significat.

En la següent taula he resumit els elements a tenir presents a l'hora de dur a terme la proposta de la cançó *Mengem bé*. Veure's a continuació (Taula 13).

Taula 13

Resum de la proposta didàctica per treballar la cançó relacionada amb l'hàbit de l'alimentació

Cicle:	2n cicle d'Educació Infantil
Curs:	P5
Títol:	<i>Mengem bé</i>
Àudio:	Disponible a: https://sites.google.com/view/canconer-dels-habits-marta-tfg/6-mengem-be?authuser=0
Material:	Àudio Joguines de fruites, peix, carn, etc. Cartes d'aliments plastificades

Nota. Elaboració pròpia

La lletra i la partitura de la cançó *Mengem bé* es poden trobar com una fitxa que serà d'utilitat pel mestre a l'hora de cantar-la. Veure's a (Annexe VII).

2.2. Posada en pràctica al Col·legi Sil

Durant l'estiu he tingut l'oportunitat d'haver pogut treballar en un casal d'estiu, concretament al col·legi Sil. He estat un mes fent de monitora a infants de tres i quatre anys i això m'ha facilitat poder dur a terme algunes de les propostes musicals exposades prèviament. En ser infants que han acabat P3 i estan a punt de començar P4, he decidit fer una cançó de cada curs. La cançó de P3 ha estat la de *Tanca els ulls*, ja que durant el casal els infants han fet migdiada i *Recollim* com a cançó de P4.

Pel que fa a la cançó de *Tanca els ulls*, l'hem cantat en el moment de la migdiada. Cada dia, després de dinar, els infants pujaven a classe a estirar-se i és en aquell moment en què els posàvem la cançó. Els primers dies la posàvem perquè ells sense adonar-se'n s'anessin familiaritzant amb la tonada. A mesura que van anar passant els dies, alguns nens i nenes ja la començaven a cantar, i per ells era com una manera d'anar-se relaxant abans de dormir. Alguns fins i tot s'adormien escoltant-la! Ha estat molt satisfactori veure les respostes dels infants. Així i tot, alguns que ja no fan migdiada, la cançó els ajudava a entrar en un clima de relaxació i descans. En aquest cas la cançó no s'ha ensenyat seguint el procediment com expliquen prèviament Fernández (2009), Ventura (2014) i el Departament d'Ensenyament (2015), ja que amb aquesta cançó no es prioritza que els alumnes s'apreguin la lletra de la cançó com a tal sinó que adquireixin una pau interior per tal de descansar.

Pel que fa a la cançó de *Recollim* sí que s'ha utilitzat el mètode dels autors citats prèviament sobre com ensenyar la cançó. En primer lloc s'ha presentat la cançó, després frase per frase s'ha anat repetint amb els infants i finalment ajuntar-ho tot i cantar-la tots junts. Aquesta cançó, seguint la proposta musical, s'ha portat a terme en qualsevol moment del casal que s'havia de recollir. Els primers dos dies del casal es va introduir la cançó assentant tots els nens i nenes a terra fent un cercle seguint els passos de com ensenyar una cançó i un cop ja se l'havien après, sí que es va posar en pràctica en moments específics de recollir. S'ha pogut observar com quan sonava la cançó els infants ja interpretaven que s'havia de recollir. També, gràcies a la cançó s'ha pogut veure com una acció tan difícil, ja que no els agrada deixar de jugar, els ha estat més fàcil i més amena. Finalment, ha agradat molt als infants el fet de jugar amb les velocitats. Hi ha hagut vegades que s'ha posat l'àudio per recollir, sobretot si teníem més temps, però alguns dies que havíem d'anar més de pressa, s'ha cantat sense la música de fons jugant amb la velocitat i s'ho han passat d'allò més bé.

Conclusions

Els hàbits i les rutines són molt importants i formen part en l'educació integral dels nens i nenes en l'etapa d'Educació Infantil. Els hàbits ben adquirits perduren per tota la vida i permeten als infants poder ser autònoms, sense la supervisió dels adults. Serà a través dels hàbits, com per exemple el de rentar-se la cara, quan els infants puguin seguir les rutines, per exemple despertar-se sempre a la mateixa hora, rentar-se la cara i esmorzar. Els hàbits que es treballen a Educació Infantil són: de descans, d'higiene, de socialització, d'ordre i treball, del vestit i d'alimentació.

D'altra banda, la música en general i les cançons en particular són elements molt importants en la vida de les persones, i per tant també per als nens i les nenes. A través de les cançons els nens i nenes s'expressen, s'emocionen i es comuniquen. A nivell més acadèmic, aprenen nous sons, ritmes, melodies, paraules i fins i tot nous idiomes. És una manera d'inclusió cap a alumnes nou vinguts. A través de les cançons, els és més fàcil recordar i memoritzar nous conceptes i aprenentatges. La música és un element indispensable per a nens i nenes d'Educació Infantil.

Diversos autors han aprofundit en la importància de la música en Educació Infantil. Durant el treball hem pogut veure com una d'elles, Gelabert (2016), expressa el següent: "L'aprenentatge es produeix quan fem, quan juguem, quan ens movem, quan ens emocionem i quan compartim. Tot això és el que passa quan cantem."

Les cançons esdevenen una eina d'aprenentatge acadèmic i emocional fonamental a l'etapa d'Educació Infantil. És per això, que en aquest treball s'ha volgut plasmar la relació entre hàbits i cançons, ja que com s'ha pogut analitzar, les cançons són un complement adient en l'adquisició d'hàbits tan necessaris per a infants.

Des d'un punt de vista pràctic, per tal d'aplicar els conceptes revisats, he elaborat sis cançons que representen els sis hàbits més importants que s'assoleixen a l'Educació Infantil. Aquest treball ha intentat donar resposta a la necessitat d'adquisició dels hàbits d'una manera divertida, estructurada, alegre, i sense oblidar els valors. En tot moment he compost les sis cançons amb una música adequada als infants segons les edats i amb una lletra corresponen al missatge que he volgut transmetre. Gràcies al Col·legi Sil he pogut posar en pràctica dues de les meves cançons i han tingut una excel·lent acceptació per part dels infants.

Personalment, fer aquest treball ha estat tot un repte per mi. Haver compost sis cançons ha estat una experiència molt enriquidora. He après molt de composició, de producció musical. Espero que al dia de demà aquestes cançons que he compost

puguin ser utilitzades per mestres d'Educació Infantil, amb l'objectiu de fer més fàcil i agradable l'adquisició dels hàbits pels seus nens i nenes.

Finalment, voldria donar les gràcies al Bernat Campos per la seva ajuda en la producció musical, i sobretot, vull agrair a la meva tutora Marina Haro per la seva ajuda constant, pels seus consells i per les seves correccions perquè aquest treball vegi la llum. La seva capacitat tant professional com personal m'han ajudat molt.

L'educació i la música són dues de les meves grans passions. En aquest treball he pogut plasmar la seva estreta interrelació. Que la música ens segueixi acompanyant.

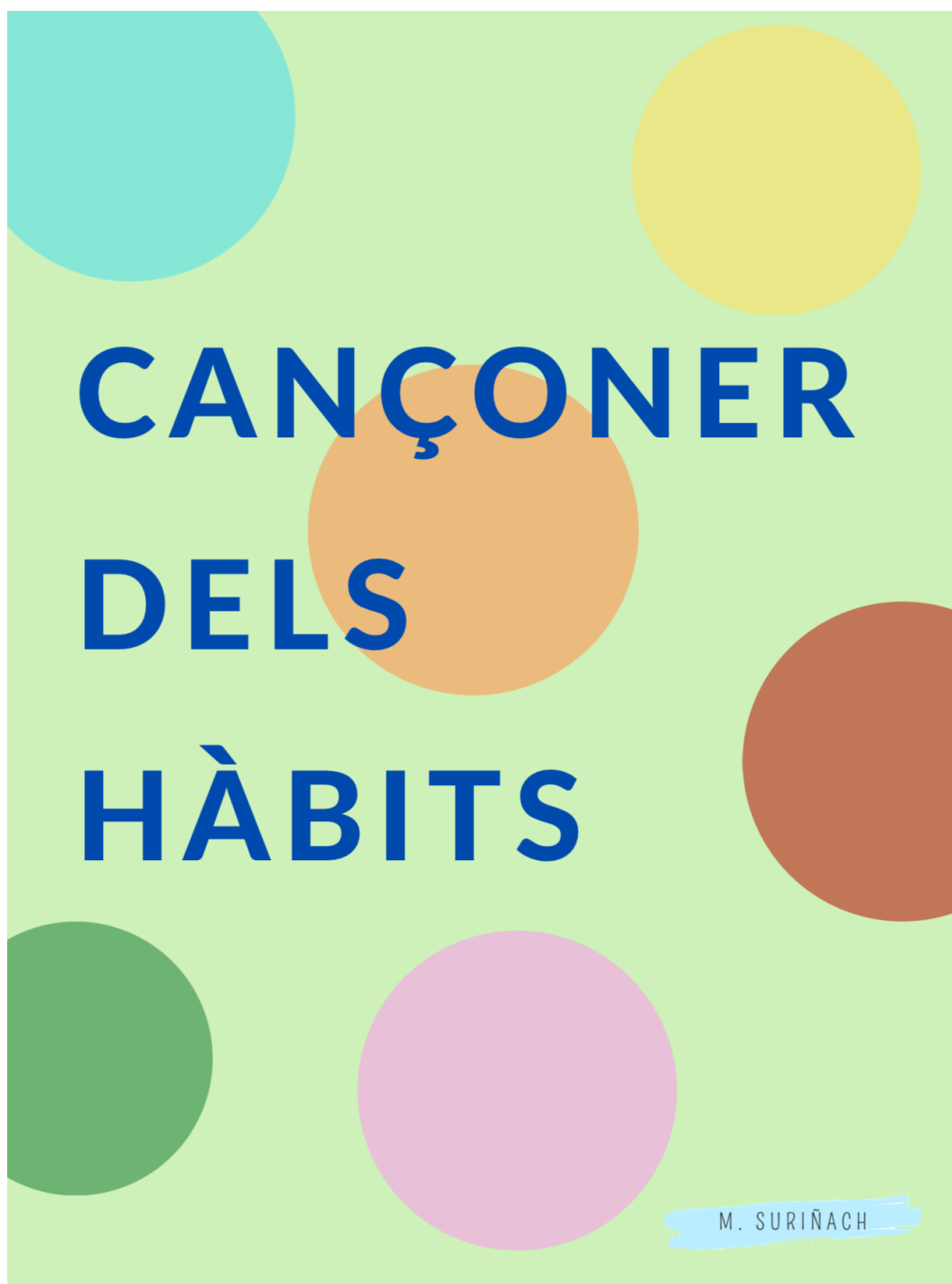
Bibliografia

- Alsina, P. Díaz, M. i Giráldez, A. (2008). *La música en la escuela infantil (0-6)*. GRAÓ.
- Casanovas, N. i Sobrino, N. (2010). *Intervenció en el desenvolupament de la comunicació i l'expressió ritmicomusical*. Departament d'Educació.
- Diccionari Wordreference. (s.d.). Hàbit. En Wordreference. Recuperat en 20 de gener de 2021 de <https://www.wordreference.com/definicio/hàbit>
- Diccionari Wordreference. (s.d.). Rutina. En Wordreference. Recuperat en 20 de gener de 2021 de <https://www.wordreference.com/definicio/rutina>
- Diccionari Wordreference. (s.d.). Habilitat. En Wordreference. Recuperat en 7 de febrer de 2021 de <https://www.wordreference.com/definicio/habilitat>
- Diccionari Wordreference. (s.d.). Música. En Wordreference. Recuperat en 14 de març de 2021 de <https://www.wordreference.com/definicio/música>
- Diccionari Wordreference. (s.d.). Cançó. En Wordreference. Recuperat en 27 de març de 2021 de <https://www.wordreference.com/definicio/cançó>
- Departament d'ensenyament (21 de juliol de 2015). Cançons populars i tradicionals a l'escola. http://educacio.gencat.cat/web/.content/home/departament/publicacions/monografies/cancons-populars-tradicionals-escola/cancons_populars_tradicionals_lescola.pdf
- Departament d'educació (setembre de 2008). Currículum Educació Infantil. Segon cicle (parvulari). http://xtec.gencat.cat/web/.content/alfresco/d/d/workspace/SpacesStore/0017/5f4c944-5584-416c-b923-5852eb00548a/presenta_infantil_2ncicle.pdf
- Departament d'Ensenyament (juny de 2016). Currículum i orientacions Educació Infantil. Segon cicle. <http://educacio.gencat.cat/web/.content/home/departament/publicacions/colleccions/curriculum/curriculum-infantil-2n-cicle.pdf>
- Díez, M (1996). Las voces infantiles. Extensión y tesitura de voz en niños de 7 a 14 años. *Tavira*, 13, 43-54. <https://rodin.uca.es/xmlui/handle/10498/7683>
- Divertimenti, (12 de juliol de 2009). *El canto infantil: etapas*. Educo música. Instituto Europeo de Educación Musical. <http://educomusica-info.blogspot.com/2009/07/el-canto-infantil-etapas-por.html>
- Divertimenti, (13 d' agost de 2009). *Características que deben reunir las canciones infantiles*. Educo música. Instituto Europeo de Educación Musical. <http://educomusica-info.blogspot.com/2009/08/caracteristicas-que-deben-reunir-las.html>
- Doblas, M. i Montes, M. (2009). El diseño de las rutinas diarias. *Revista digital innovación y experiencias educativas*, 16, 2- 4. <https://www.orientacionandujar.es/wp-content/uploads/2016/03/LAS-RUTINAS-DIARIAS.pdf>
- Federación de Enseñanza de CC.OO. de Andalucía. (2012). Las rutinas en infantil. *Revista digital para profesionales de la enseñanza*, 22, 1- 4. <https://www.feandalucia.ccoo.es/docu/p5sd9773.pdf>

- Fernández, A. (2009). Didáctica de la música. La expresión musical en la educación infantil. La música en el aula. *Innovación y experiencias educativas*, 15, 1-9.
- Fernández, M. Ferrando, A. Sánchez-Alarcos, L. Casado, L. (s.d). *Hábitos y familia*. Educación en Familia APOCLAM. <https://familias.apoclam.org/vive-en-familia>
- Fernández, M. Ferrando, A. Sánchez-Alarcos, L. Casado, L. (s.d). *Rutinas y hábitos: aprendizaje fundamental en la Educación Infantil*. Educación en Familia APOCLAM. <https://familias.apoclam.org/estudia/item/aprendizaje-de-rutinas-y-habitos>
- García, S. (2018). La adquisición de hábitos. Posibles dificultades. Material acadèmic no publicat de l'assignatura Dificultades de Aprendizaje de 0 a 12 años, del doble grau d' Educació Infantil i Primària, de la Universitat Abat Oliba CEU
- Gelabert, D. (2016). *La vida és música. Guia didàctica – cicle infantil 3-6*. Topgrups. <https://www.topgrups.com/wp-content/uploads/2016/02/GUIA-DIDACTICA-LA-VIDA-ES-MUSICA-3-6.pdf>
- González, E. Parals, A. Pena, T. Rega, F. Ruiz, C. Samper, R. Cortiella, M. Molina, T. Palomares, H.Tomas, E. (2010). *Autonomía personal i salut infanti*. Departament d'educació.
- Gutiérrez, C. (1 de setembre de 2014). Adquisición de hábitos. *Autonomía personal y salud infantil*. <http://autonomiaysaludinfantil.blogspot.com/2014/09/adquisicion-de-habitos.html>
- Narváez, D. (2018). *Las canciones infantiles y el desarrollo de la inteligencia lingüística de los niños de 4 a 5 años de la unidad educativa González y Suárez*. [Trabajo de Investigación, previo a la obtención del Grado Académico de Magister en Educación Inicial, Universidad Técnica de Amato]. UTA <https://repositorio.uta.edu.ec/jspui/handle/123456789/27402>
- Palomar, M. Muñoz, L. Nus, P. i Arteaga, L. (2014). *Autonomía personal y salud infantil*. Altamar.
- Pascual, P. (2006). *Didáctica de la música*. Pearson.
- Pellicer, A. (1978). El desenvolupament dels hàbits i pautes de conducta al parvulari. *Perspectiva Escolar*, 25, 22-25. https://www.rosasensat.org/magazines/perspectiva-escolar/25/pe_25.pdf
- Sarget, M. (s.d.). La música en la educación infantil: Estrategias cognitivo – musicales. *Ensayos: revista de la facultad de Educación Albacete*, 18, 197 – 209. <https://dialnet.unirioja.es/servlet/articulo?codigo=1032322>
- Schön, D. Akiva-Kabiri, L. Vecchi, T. (2019). *La psicología de la música*. Alianza.
- Trallero, C. (2016). *Didáctica de la música. Recursos i materials per a l'educació musical a primària*. Dipòsit Digital Universitat de Barcelona. <http://hdl.handle.net/2445/97328>
- Ventura, A. (2014). *Receptes musicals. Les classes de música en l'educació infantil*. Publicacions de l'Abadia de Montserrat.
- Vides, A. (2014) *Música como estrategia facilitadora del proceso enseñanza- aprendizaje*. [Tesis de Grado, Universidad Rafael Landívar de Guatemala]. URLG. <http://biblio3.url.edu.gt/Tesario/2014/05/84/Vides-Andrea.pdf>

Annex I

Portada llibret: Cançoner dels hàbits

Nota. Material d'elaboració pròpia fet amb canva.com

Annex II

Hàbit del descans: Tanca els ulls

P3

TANCA ELS ULLS

HÀBIT DEL DESCANS

♩ = 85

C F G C G

Tan - ca els ulls i no pen - sis res, que la so - ne - ta vin - drà.

5 C F G C G C

Et cui - da - rà i t'a - bra - ça - rà, dorm tran - quil i bo - na nit.

M. SURIÑACH

Nota. Material d'elaboració pròpia fet amb canva.com i muusescor

Annex III

Hàbit de socialització: Si us plau

P3

SI US PLAU

HÀBIT DE SOCIALITZACIÓ

$\text{♩} = 120$

Si us plau i grà - cies sem - pre van de la mà, són
molt a - mi - gues i els en - can - ta - a - ju - dar, di - gues si us - plau si
vols un fa vor i do na les grà - cies amb tot el teu cor.

M. SURIÑACH

Nota. Material d'elaboració pròpia fet amb canva.com i muuscore

Annex IV

Hàbit d'ordre i treball: Recollim

P4

RECOLLIM

HÀBIT D'ORDRE I TREBALL

$\text{♩} = 75$

C G C C G C

A - ra to - ca re - col - lir - ho tot. Ca - daco - sa ha - d'a - nar a lloc.

9 F C G C G C

A - pa som - hi tots, que net queda - rà tot. net queda - rà tot.

Cada vegada més ràpid

M. SURIÑACH

Nota. Material d'elaboració pròpia fet amb canva.com i muusescor

Annex V

Hàbit d'higiene: Rentem les mans

P4

RENTEM LES MANS

HÀBIT D'HIGIENE

$\text{♩} = 140$

1. Jo o - bro l'ai - xe - ta i em mul - lo - les mans, em po - so sa -
2. Per so - ta per so - bre i pels dos cos - tats, a - munt i a -

7 1. 2.

bó i les fre - go ben fort. Xip xip xap xip xip xap a - déu la bru -
vall i tor - no a ren - tar.

13

tí cia, xip xip xap xip xip xap que ne - tes han que - dat.

2. Ara tanco l'aixeta per no malgastar
faig una bombolla i torno a fregar.
Per sota, per sobre i pels dos costats
amunt i avall i torno a rentar.
XIP XIP XAP XIP XIP XAP
Adéu la brutícia
XIP XIP XAP que netes han quedat!

M. SURIÑACH

Nota. Material d'elaboració pròpia fet amb canva.com i muuscore

Annex VI

Hàbit del vestit: Em vesteixo

P5

EM VESTEIXO

HÀBIT DEL VESTIR

♩ = 140

C C G C C

Ca - da dia u - na no - va aven - tu - ra, pre - pa - rats que co - men - cem: els mit - jons un a

6 G C G G 1. G C 2. G C

ca da peu. Els mit - jons, els mit - jons, em ves - tei - xo sol. em ves - tei - xo sol.

2. Cada dia una nova aventura
preparats que comencem
Calçotets i calces també
els mitjons, calçotets/calces em vesteixo sol

3. Cada dia una nova aventura
preparats que comencem
Pantalons de tots els colors
els mitjons, calçotets/calces, pantalons em vesteixo sol

4. Cada dia una nova aventura
preparats que comencem
Samarreta és el següent
els mitjons, calçotets/calces, pantalons, samarreta em vesteixo sol

5. Cada dia una nova aventura
preparats que comencem
les sabates per caminar
els mitjons, calçotets/calces, pantalons, samarreta, les sabates em vesteixo sol

6. Cada dia una nova aventura
preparats que comencem
Un jersei per si fa molt fred
els mitjons, calçotets/calces, pantalons, samarreta,
les sabates, un jersei em vesteixo sol.

M. SURIÑACH

Nota. Material d'elaboració pròpia fet amb canva.com i muusescor

Annex VII

Hàbit d'alimentació: Mengem bé

P5

MENGEM BÉ

HÀBIT D'ALIMENTACIÓ

♩ = 120

Per es-mor-zar un io-gurt, frui-ta, pa, un suc de "tron-ja"na-tu-ral té vi-ta-

mi-nes és sa. Un bon got de llet per des-per-tar, ens fa créi-xer molt forts i que

bo es-tà. No t'o-bli-dis, de beu-re aigua, d'es-tar hidra-tat.

2. Per dinar arròs o pasta i carn
Ens aporten energia per seguir endavant
I per berenar una altra fruita pots menjar
Pera, poma, plàtan, kiwi fins i tot un gelat
No t'oblidis, de beure aigua, i d'estar hidratat.

3. Per sopar una verdura amb peix
O una sopa calentona i truita amb pa de pagès
Algun dia especial una pizza pot servir
I després ja preparats per anar a dormir, però
No t'oblidis, de beure aigua, i d'estar hidratat.

M. SURINACH

Nota. Material d'elaboració pròpia fet amb canva.com i muuscore

